

**GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN
ADAYLARININ TOPLUMA HİZMET
UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

YILMAZ AYDIN

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ

2017

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLUMA
HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ
(The Investigation of The Views Relating With The Process Service-Learning Of
Visual Arts Teacher Pre-Services)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YILMAZ AYDIN

Danışman: Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ

ERZURUM

Mart, 2017

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Doç.Dr. Oğuz DİLMAÇ'ın danışmanlığında, Yılmaz AYDIN tarafından hazırlanan "Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı çalışma 24/03/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-iş Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Doç.Dr. Oğuz DİLMAÇ

İmza:

Jüri Üyesi : Doç.Dr. M.Emin KAYSERİLİ

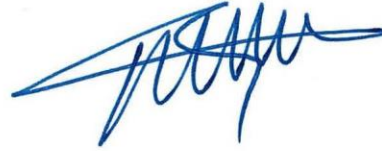
İmza:

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr. Hüseyin ÖZNÜLÜER

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

5 / 4 / 2017

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

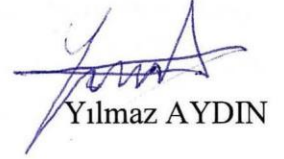
Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

22 / 03/2017

Yılmaz AYDIN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Yılmaz AYDIN

2017, 85 sayfa

Bu çalışmanın amacı, Topluma Hizmet Uygulamaları (THU) dersi kapsamında gerçekleştirilen uygulama ve faaliyetler ile ilgili Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşlerini araştırmaktır. Ayrıca hem nitel hem de nicel yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Çalışma evreni/örneklemini 2014-2015 bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Resim İş eğitimi anabilim dalında bu dersi almakta olan 45 kişilik son sınıf öğrencisinden oluşturmuştur. Araştırmada nicel veriler likert tipi "topluma hizmet dersinin değerlendirilmesi ölçeği" ile nitel veriler ise uzman görüşlerine dayalı olarak geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Nitel verilere ise içerik analizi uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Öğretmen adayları dersin kendilerine toplumsal duyarlılık, farkındalık, insan ilişkilerinde rahatlık ve sorumluluk kazandırdığını, kendilerine rehberlik eden öğretim görevlisinden yeterince yardım ve destek gördüklerini, gidilen kurum yönetici ve çalışanlarının destek ve yardımlarını gördüklerini belirtmişlerdir. Dersin katkılarının oldukça fazla olduğunu belirtmeler de bazen maddi sıkıntıların oluştuğunu da vurgulamışlardır. Çalışmadan elde edilen diğer bulgulara göre ise dersin son sınıfta veriliyor olması öğretmen adaylarının okul deneyimi dersiyle aynı döneme geldiği için zorlandıklarını ve önce ki dönemlerde THU dersini almayı istediklerini ortaya çıkarmıştır. Elde edilen bulgular ışığında çalışmanın sonunda ileride gerçekleştirilecek araştırmalara yönelik birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Görsel sanatlar eğitimi, topluma hizmet uygulamaları, resim-iş, sanat eğitimi

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

THE INVESTIGATION OF THE VIEWS RELATING WITH THE PROCESS SERVICE-LEARNING OF VISUAL ARTS TEACHER PRE-SERVICES

Yılmaz AYDIN

2017, 85 Pages

The aim of this study is to investigate the views of the visual arts teaching department students about activities covered by The Process Service-Learning lesson. Besides, the study is completed by the quantitative and qualitative techniques. The 45 Senior students of Atatürk University , Kazım Karabekir Faculty of Education, Visual Arts Teaching Department joined this investigation in the 2014-2015 Spring Semester. During the study the quantitative data is obtained from process service lesson evaluation scale by likert-type investigation and the qualitative data is obtained from a half constructed interview form developed by expertise views. During the analysis of the quantitative data, percentage, frequency, arithmetic mean and standard deviation are used and for qualitative data, content analysis is used.

According to the data obtained from research results, teacher candidates state that The Process Service-Learning lesson brings them social sensitivity, awareness, responsibility and comfort in human relationships. They also think that they are getting sufficient help from the consultant lecturer and the relevant institutions managers and working staff. They specify that the process service lesson is helpful for them but sometimes some economical problems occur,too. The other data that is gained from the investigation is the difficulty in having two compulsive lessons; The Process Service-Learning lesson and school internship at the same time and they want to have The Process Service-Learning lesson in the earlier years of the school . By the light of the investigations results, some advices are presented.

Key Words: Visual arts teaching, The Process Service-Learning, painting education, art education.

ÖNSÖZ

Teknolojik gelişmelerin en üst safhada olduğu hayatın olabildiğince kolaylaştığı bir çağda yaşıyoruz. Ama bu çağ bizi insan ilişkilerinden giderek uzaklaştırıyor. Artık toplumsal gelişmeleri önemsemez bireysel gelişmelere önem verir bir boyuta ulaşırken unuttuğumuz bir nokta var; insanlığı daha ileri götürebilmek için toplumsal olarak geliştirmeliyiz kendimizi. Toplumsal kültürlerden kopup küreselleştiğimiz bu dönemde geçmişten bugüne kadar getirdiğimiz yardımlaşma kültürümüzü de yavaş yavaş kaybederken, Topluma Hizmet Uygulamaları devreye girmeye başlamıştır. Ülkemiz de bu eksikliğin farkına varıp dünyada ki gelişmeleri takip ederek başta ABD olmak üzere, dünya’ da son on beş yılı aşkın bir süredir üniversitelerin eğitim programlarında yer almaya başlayan ve araştırmacıların yoğun bir şekilde dikkatini çeken THU dersi Türkiye’de 2006-2007 öğretim yılında programlara dahil edilmiş ve 2008-2009 öğretim yılından itibaren de uygulanmasına başlanmıştır. Öksüz-yetim, sakat, hasta, yaşlı ve yoksullar başta olmak üzere toplumda yardıma muhtaç birçok kesim bulunmaktadır ve bu kişilere yardım etmek toplumun refahı ve huzuru açısından büyük önem taşımaktadır. Bununla beraber bu insanlara fırsat eşitliği sağlamanın da gelecek nesillerde toplumu bilim, kültür ve sanat yönünden öncü olabilecek fikir insanlarını, keşfetmenin önünü açacaktır. Topluma Hizmet Uygulamalarının diğer boyutu ise bu uygulamalarda görev alan insanların kendilerini gerçekleştirme adına elde ettikleri katkılardır. Çalışmada elde edilen bulgulara göre THU dersinde görev alan öğretmen adaylarının dersin kendilerine kişisel yönden birçok katkı sağladığını belirtmiş ve başka insanlara iyilik yapmanın verdiği kişisel tatminin de tadına varmışlardır.

Yapmış olduğum bu çalışmada benden destek ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ’ a, Topluma Hizmet Uygulamaları alanında verdiği fikir ve desteklerinden dolayı değerli hocam Doç. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU’na ve çeviri konusunda yardımını esirgemeyen değerli arkadaşım Büşra SERT’ e teşekkürü borç bilirim

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Problem Cümlesi.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Sınırlılıkları	3

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1. Kuramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar.....	4
2.1.1. Toplumsal kavramlar	4
2.1.2. THU tanımı.....	12
2.1.3. THU dersinin amaçları	13
2.1.4. Topluma hizmet uygulamaları ilkeleri.....	14
2.1.5. Kuramsal temelleri.....	15
2.1.6. Felsefi temelleri	17
2.1.7. Sosyal temelleri	19
2.1.8. Tarihi temelleri ve gelişimi.....	20
2.1.9. THU dersi uygulama esasları.....	21
2.1.11. Görsel sanat eğitiminde topluma hizmet uygulamaları	22
2.2. Konuyla İlgili Araştırmalar	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM.....	26
3.1. Araştırma Modeli	27
3.2. Evren ve Örneklem	28
3.3. Verilerin Toplama Araçları	28
3.4. Verilerin Analizi.....	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR	31
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	31
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	36
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	37
4.4. Dördüncü Alt probleme İlişkin Bulgular	38
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	42

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER.....	50
5.1. Sonuçlar	50
5.1.1. Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar	51
5.1.2. Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar.....	52
5.2. Öneriler	53

KAYNAKÇA	55
-----------------------	-----------

EKLER.....	61
EK 1. PROJE UYGULAMA KILAVUZU	61
EK 2. PROJE/ETKİNLİK TEKLİF FORMU	62
EK 3. PROJE/ETKİNLİK SONUÇLANDIRMA FORMU	63
EK 4. ÖZGÜN PROJE/ETKİNLİK ÖNERİ FORMU	66
EK 5. TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DEVAM ÇİZELGESİ.....	67
EK 6. ÜRÜN SEÇKİ DOSYASI DEĞERLENDİRME FORMU.....	68
EK 7. TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ.....	69

EK 8. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU	70
EK 9. ÖLÇEK KULLANIM İZNİ	72
ÖZGEÇMİŞ.....	73

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 4.1.	THU Derinde Projelerin Belirlenmesinde Öğretim Elemanı Rehberliği Görevini Yaptı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.2.	THU Dersinin Uygulama Sürecinde Öğretim Elemanından Yeterli Desteği Gösterdi.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.3.	THU Uygulamalarında Öğretim Elemanımız Bizimle Birlikte Uygulamaya Sürecine Katıldı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.4.	Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirilme Sürecinde Objektif ve Geçerli Kriterler Belirleyebildi	33
Tablo 4.5.	Öğretim Elemanımız THU'nun Değerlendirme Sürecinde Eşit ve Objektif Bir Tutum Sergiledi	33
Tablo 4.6.	Öğretim Elemanı THU'nun Değerlendirme Sürecinde Grup İçinde Adaletli ve Eşit Bir Şekilde Davrandı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.7.	Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirilme Sürecinde Uygulamada Gerçekleştirilen Bütün Çalışmaları Değerlendirmede Dikkate Aldı	34
Tablo 4.8.	THU Dersi Sayesinde Toplumsal Duyarlılığımın ve Farkındalığımın Arttığına İnanıyorum.	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.9.	THU Dersinde İşbirliği Yapabilme Becerimin Geliştirmesine Katkıları Oldu	35
Tablo 4.10.	Öğretmen Eğitiminde THU Dersinin Gerekli Olduğunu Düşünüyorum	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.11.	THU Dersinin Uygulama Sürecinde Fakültemizin Olanaklarından Gerekli Ölçüde Faydalandık	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.12.	Bölüm ve Fakülte Yönetimi Karşılaştığımız Problemlere İlişkin Yardımcı Oldu	37
Tablo 4.13.	THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Yönetici ve Yetkililer Bizi Destekledi	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.14.	THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Çalışanların Desteğini Gördük	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Tablo 4.15.	Dersin Uygulanması Sürecinde Ulaşım Yönünden Sorunlar Yaşadık	38

Tablo 4.16. THU Dersin Uygulama Aşamasında Maddi Yönden Birtakım Sorunlarla Karşılaştık	39
Tablo 4.17. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Dersin Faydaları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri	39
Tablo 4.18. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Öğretim Elemanı” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri	40
Tablo 4.19. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Fakülte Olanakları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri	41
Tablo 4.20. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Uygulamaya Gidilen Kurum” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri.....	41
Tablo 4.21. Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Maddi Sorunlar” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri	42
Tablo 4.22. İlerde Mesleki Yaşantınızda Bu Dersin Size Yararlı Olacağını Düşünüyor Musunuz? Nedenini Açıklayınız.....	43
Tablo 4.23. Bu Dersin Lisans Programında Olması Hakkında Ne Düşünüyorsunuz? ..	44
Tablo 4.24. THU Dersinin Kişisel Gelişiminizde Hangi Yönlerinize Katkısı Olduğunu Düşünüyorsunuz?.....	45
Tablo 4.25. Bu Ders Yaşama Bakış Açınızı Değiştirdi Mi?	46
Tablo 4.26. Bu Derste Gerçekleştirdiğiniz Uygulama ve Projeleri Gerçekleştirirken Faydalı Olduğuna İnandınız Mı?	47
Tablo 4.27. THU Dersi Sizce Nereelerde İşlenmeli, Farklı Kurumlarda Gerçekleştirilmesi Hakkında Neler Düşünüyorsunuz?	47
Tablo 4.28. THU Dersinin Amacına Ulaştığını Düşünüyor Musunuz?	48
Tablo 4.29. Sizce THU Dersinin Amacına Daha İyi Ulaşabilmesi İçin Ne Gibi Etkinlikler Veya Uygulamalar Yapılabilir?	48

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD	: Ana Bilim Dalı
ANOVA	: Tek yönlü varyans analizi
Doç. Dr.	: Doçent Doktor
F	: Frekans
KMO	: Keiser-Meyer-Olkin
N	: Toplam katılımcı sayısı
NEÜ	: Necmettin Erbakan Üniversitesi
Ö	: Öğrenci
P	: Possibility- olasılık Değeri Sembolü
S	: Standart sapma
THU	: Topluma Hizmet Uygulamaları
THUDDÖ	: Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Değerlendirme Ölçeği
%	: Yüzde
$\bar{X}$	: Aritmetik Ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Kuşkusuz ki günümüz modern toplumunun gelişimi ve değişimi adına yükseköğretim kurumlarının katkısı inkâr edilemeyecek derecede büyüktür. Alanında uzman meslek erbaplarını yetiştirmelerinin yanı sıra, ürettikleri bilimsel yayınlar, projeler ve toplumu ilgilendiren konularda ki görüşleri ile çağın gelişimine önayak olan kurumlardır. Lakin yükseköğretim kurumlarında araştırma ve öğretim yalnızca teknolojik olarak kullanılabilir bilginin üretimi ve aktarımı olarak algılanmamalı. “Üniversite, öğrencilerini demokratik düzenin güvenilir yurttaşları olacak şekilde eğitme hedefini de içinde barındırmalıdır.”(Habermas,1992). Teknolojinin gelişimi belki de en fazla insan ilişkileri üzerinde etkiye sahip olmuştur. Bilgisayar kuşağı olarak nitelendirilebilecek olan nesil maalesef toplumsallaşma problemleri yaşamaktadır. Ne yazık ki bu durumun neticesinde toplumsal sorunlardan uzak bir nesil ortaya çıkmaktadır. Topluma bağlı olarak yaşamak zorunda olan insan çevresinde ki toplumsal sorunlara karşı da duyarlı ve hassas olmak zorundadır. Staub (1979)’a göre toplumsal hassasiyet, topluma karşı olumlu sosyal davranışları içeren, toplumda ki diğer fert ya da fertlerin ihtiyaçlarına yönelik uygun davranışların gösterilmesidir.(Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Çağdaş eğitimde bilimin ve teknolojinin gelişiminde öncü olan yükseköğretim kurumları, toplumların sosyal ve kültürel açıdan da ihtiyaçlarına cevap verebilmedir. Eğitim fakültelerinin daha işlevsel olabilmesi için toplumsal duyarlılık ve sorumluluk içeren akademik programlara, projelere ve derslere yer vermesi gerekmektedir (Yeşilyaprak, 2006). Yükseköğretim kurumlarının bu yönden eksikliklerinin fark edilmesi üzerine üniversitelerde yakın zamanda müfredatlara konulan “Topluma Hizmet Uygulamaları” dersleri ile bu noksanlık giderilmeye çalışılmaktadır.

Yapacağımız bu çalışmada; ülkemizde son yıllarda uygulanmaya başlayan THU derslerinin bu dersleri alan görsel sanatlar öğretmenliği adaylarının görüşlerine göre incelenmesi adına önemli bir yer tutacaktır. Çalışmada kullanılacak olan verilerin;

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Resim-İş öğretmenliği Ana Bilim Dalı, THU dersi alan son sınıf öğrencilerinin katılımlarıyla sağlanması düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Yapılacak olan bu çalışmanın konusunu oluşturan THU dersi, Türkiye'nin aksine, batıda özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde sadece yükseköğretimin öğretmen yetiştirme dallarında değil tüm yükseköğretim programlarında, ayrıca eğitimin hemen her kademesinde sistemli bir biçimde uygulanmaktadır (Uğurlu ve Kıral, 2013). Ülkemizde son yıllarda uygulanmaya başlanan THU dersinin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ve katkılarının neler olduğu konusunda kendilerinin görüşlerini alma ve bu görüşleri değerlendirme ihtiyacı doğmuştur. Yapılacak olan bu araştırmada ise Resim-İş öğretmenliği anabilim dalında THU dersini alacak olan son sınıf öğrencilerinin bu derse karşı tutum ve görüşleri incelenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

THU dersinin yurtdışında ve ülkemizde uygulanma amaçları ve hedefleri doğrultusunda, yapılan çalışmaların, Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi araştırmanın başlıca amacıdır.

1.3. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; "Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının, Topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin görüşleri nelerdir? Bu probleme ilişkin alt problemler ise şunlardır;

- Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının, THU dersinde kendilerine rehberlik eden öğretim elemanları hakkında ki görüşleri nelerdir?
- Görsel Sanatlar Öğretmen adayları, THU dersinin işleniş sırasında fakültenin imkânları hakkında ki görüşleri nelerdir?
- THU dersini alan Görsel Sanatlar Öğretmen adaylarının paydaş kurum hakkında ki görüşleri nelerdir?

- THU dersini alan Görsel Sanatlar Öğretmen adaylarının karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?
- Görsel sanatlar öğretmen adaylarının, THU dersine ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Başta ABD olmak üzere, dünya’ da son on beş yılı aşkın bir süredir üniversitelerin eğitim programlarında yerini alan ve birçok araştırmacının yoğun biçimde dikkatlerini üzerinde toplayan THU dersi Türkiye’de 2006-2007 öğretim yılında lisans programlarına dâhil edilerek ve 2008-2009 öğretim yılından sonra uygulanmaya konulmuştur. Toplum ve üniversiteler arasındaki köprü vazifesini alan THU dersi ile öğretmen adaylarının sosyokültürel seviyelerinin üst düzeylere çıkarılması hedeflemektedir. Topluma hizmet uygulamalarının, eğitim fakültesi bünyesinde bulunan programlarda faal bir şekilde yürütülmesi durumunda bu dersin öğretmen adaylarına katkısının büyük oranda olacağı tahmin edilmektedir. THU dersini öğretmen adaylarına sağlayacağı katkılarının arttırılması yönünde var olan durumun tespit edilmesine yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu sebeple Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilecek bu araştırmanın dersin amaçlarının gerçekleştirilme düzeyleri hakkında veriler sunacağı öngörüldüğünden önemli olduğu ileri sürülebilir.

1.5. Sınırlılıkları

Bu araştırma;

1. Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf öğrencileri ile,
2. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının 2014-2015 bahar döneminde THU dersine yönelik görüşlerinin incelenmesiyle elde edilecek verilerle sınırlı olacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar

Bu bölümde Toplumsal kavramlar ve THU ‘nın tanımı, kapsamı, amacı, kuramsal temelleri, yurtdışında ve ülkemizde ki gelişimi, THU dersinin ilkeleri ve THU ile ilgili yapılmış belli başlı araştırmalar açıklanmaktadır.

2.1.1. Toplumsal kavramlar

İnsanlar tarafından dış dünyanın algılanıp, soyut olayların ve somut eşyaların ayrılabilmesi, adlandırılabilmesi veya sınıflandırılabilmesi ve dil yoluyla aktarılabilmesi amacıyla kavramlar önemli bir rol teşkil eder. Özellikle THU dersinde, Sosyal bilimlerin birçok alanıyla bu alanların içerdiği birçok kavram bulunmaktadır. Farklı meslek gruplarında veya yapılan birçok iş ve eylemde kavramların küçümsenemeyecek bir önemi vardır. Bu dersi alacak olan öğretmen adayları ders ile ilgili temel bilgi ve becerileri tam donanımlı olarak kazanmış olmalıdır. Çalışma alanı doğrudan toplumla ilgili olan öğretmen adaylarının ders sürecinde, toplumun güncel problemlerinin belirlenmesinde, belirlenen problemlerin çözüme götürülme sürecinde proje hazırlarken, uygularken ve ya ders kapsamında bilgi şöleni, seminer, panel vb. bilimsel etkinliklere konuşmacı ve ya düzenleyici olarak katılması, sosyal sorumluluk çerçevesinde farklı projelerde gönüllü olarak yer alması durumunda ve özellikle bu derste karşılaşacağı kavramlara ileri düzeyde hâkim olması gerekmektedir (Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009). Toplumsal kavramlar olarak genel bilgi verilecek olan bu kısım kavramlar hakkında temel bilgiler ön bilgi niteliğindedir detaylı bilgiler için ise konu alanına uygun olarak toplum bilimleri ve sosyoloji kitaplarından faydalanılabilir.

Toplum: İçli (2005), toplumu, en yalın anlamıyla insan-insan etkileşiminin örgütlenmiş düzeni olarak tanımlamıştır(İçli, 2005). Toplum, başta insan hayatını ve soyunu sürdürme olmak üzere birçok ortak amaç ekseninde toplanmış, kadın, erkek ve

çocuklardan meydana gelen, süreklilik gösteren organize insan topluluğudur. Toplamlar yaşama biçimlerine bağılı olarak, yapısal anlamda sürekli bir değışim içindedir. Diğery bir söyleyişle toplum, bireyin içinde yaşamını sürdürdüğü insan ortamıdır(Büyük Sözlük, 1982). Toplum geçmiş söz konusu olduğunda yaşamış, günümüz söz konusu olduğunda ise yaşayan insanların oluşturduğu demografik bir gerçeklik olarak anlaşılabilir(Doğany, 2007 akt. Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009). Tomanbay (1999), toplumu, sınırları belli olan bir coğrafyada, ortak değerleri ve normları olan ancak mekanik ilişkiden ziyade organik ilişkileri olan, birincil kurumlardan çok ikincil kurumların egemen olduğu süreyenliği ve kendine has yaşam biçimi olan çeşitli büyüklükteki insan topluluğu olarak tanımlamıştır(Tomanbay, 1999).

Toplum ve birey arasında yoğun bir etkileşim olduğu için birbirinden ayrı olarak düşünölemez. Tıpkı bugün olduğu gibi insanlık tarihi incelendiği zaman, insanlar hem karşılıklı ihtiyaçlarını gidermek adına hem de doğaya karşı güçlü olabilmek için yaşamlarını bir arada geçirmiş oldukları göröölür. İlk insan gruplarının doğa şartları karşısında ve doğa ile iç içe olduğu yönünde bilimsel kanıtlarda bulunmaktadır. İnsanların ihtiyaçlarının karşılanması birbirleri için çalışmalarına bağlıdır. İnsanların tek başlarına, doğa güçlerine karşı yaşam mücadelesi verememeleri onları doğaya karşı birlik olmaya süröklemiştir. İnsanlar doğa karşısında tek başlarına maddi ve manevi gereksinimlerini karşılayamadıkları için karşılıklı dayanışma içinde bütünleşmeye gitmişlerdir(İçli, 2005 akt. Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

İçinde yaşadığımız toplumlar bizlere yön verir ve hayatımızı anlamlandırır, aynı şekilde bizlerde onu farklı biçimlerde şekillendirerek gelecek kuşaklara aktarıyoruz. Nasıl ki bizler hayata gözlerimiz açmadan önce toplumlar var idiyse bizlerden sonra da devamını sürödüceklerdir. Dünyaya geldiğimizde bakıma ve korunmaya muhtaç olduğumuz ve gelişmiş bir canlı türü olduğumuz için hayatta kalma mücadelesinde belirli bilgilere sahip olmadan başarılı olamayız. Bu bilgiler ise ancak belirli bir toplum içerisinde yaşayarak, toplumla karşılıklı etkileşim kurularak yaşantılardan öğrenilebilir. Bu nedenle denilebilir ki bizler toplum olmadan yaşayamayız. Bir toplumun oluşması için bazı koşullar oluşmaktadır. İnsanların üreme iç güdüsünün bulunması, yaşam alanı olarak bir yerin var olması ve insan ömründen daha uzun kalıcılığı olması, vb. koşullar sayılabilir. Toplumlar en genel manada geleneksel ve modern toplumlar olarak ikiye ayrılabilir. Günümüzde topluma hizmet dersi, öğretmen adayı ve toplum arasında bazı

proje ve etkinliklerin bir sistem dâhilinde uygulanması gerekir. Çünkü öğretmenler toplumun yapı taşı sayılan gelecek nesilleri inşa eden mimarlardır(Coşkun, 2011).

Toplum biçimleri: Toplamların tarihsel gelişim süreçlerinin beş aşamadan geçtiğini öne süren marksgil teze göre, toplumların tarihsel süreçleri içerisinde farklı üretim ilişkilerine dayalı farklı üretim şekilleriyle toplumun gelişme sürecinde meydana gelmiş ve meydana gelmesi muhtemel aşamalardır. Bunlar, ilkel dayanışmacı (komünal) toplum (ilkel dayanışmacılık düzeni), kölecî toplum (kölecilik), derebey toplumu (derebeylik), anamala toplum (kapitalizm) ve ileri dayanışmacı toplum (komünizm) biçimleridir(Coşkun, 2011)

Günümüzde toplumsal gelişmeler, iç etkenlerden ziyade dış etkenlere bağlı olarak büyük bir hızla gerçekleşmektedir. Tarımsal faaliyetlerden kopuş sürecinin tamamlayamamış, Türk toplumu, küresel iklim değişimlerine bağlı olarak yeniden tarım toplumuna geçme durumunda kalabilir. Kentleşmeden kırsal toplum düzenine geri dönüş bazı problemleri beraberinde getirecektir. Böyle bir geçiş sürecinde öğretmenlere düşecek sorumluluklar ayrıca değerlendirilmelidir. (Coşkun, 2011) Bu bağlamda öğretmen adaylarının uygulamalı derslerini şehirlerde sürdürdükleri kadar kırsal kesimde de sürdürmeleri yararlı olacaktır.

Toplumsal sınıf: Toplamlar geçmişten bugüne kadar varlığını sürdürmek adına sürekli bir sınıflandırma halinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu sınıflandırmalar kimi zaman ast üst ilişkisi, kimi zaman zengin-fakir, kadın-erkek, yaşlı-genç ve ya zeka gibi fiziksel ayrımlar gibi eğitim düzeyi gibi farklı etkenlere göre şekillenmiştir. Toplumsal sınıflarda bireylerin farklı özelliklerine bağlı olarak her birinin farklı sorumlulukları ve farklı görevleri meydana çıkar (İçli, 2005). Toplumsal sınıf, toplum içinde, öncelikle, üretim araçlarına sahip olup olamamakla belirlenen ve buna dayalı olarak ortak kültür, düşünce ve davranış biçiminin kendisini gösterdiği insanların oluşturduğu toplumsal kesimdir. Toplumsal sınıflara paralel olarak toplumsal statüler oluşur. Toplumsal statüler, toplumca belirlenen, bireyin toplum içinde sahip olduğu konumdur(Coşkun, 2011). Bireylerde ki bu farklılık toplumda da ayrımlara gidilmesine sebep olur ve sınıflaşma ve tabakalaşma meydana gelir. Toplumsal sınıf tanımlamaları incelendiğinde bu sınıfların hem yaşam tarzlarına göre hem de gelir durumlarına göre kendiliğinden ayrımlar oluşturduğu bir düzendir(Tezcan, 1985). İnsanları iyi analiz edebilmemiz için

içlerinde bulundukları toplumda ki yerlerini de göz önünde bulundurmamız gerekir. Toplumsal sınıflar, gelir düzeyleri mesleki saygınlıkları ve eğitim düzeylerine göre kendilerini gösterirler bunun yanı sıra toplumsal yapı üzerinde ki etkileri de ihmal edilemeyecek kadar büyüktür(Özkalp, 2008).

Doğal olarak Öğretmenler ve öğretmen adaylarının toplumla sürekli münasebeti bulunduğu için ayrıca içinde bulunduğu ve ya bulunacağı sosyal sorumluluk projelerinde daha başarılı olabilmeleri adına toplumun kültürel yapısını iyi bilmeleri gerekmektedir. Toplumsal sınıflarda ve sosyal gruplarda birçok sorunun ortaya çıktığı günümüz toplumlarında, bu sorunların çözümü konusunda öğretmenlere ve öğretmen adaylarına çok fazla iş düşmektedir.

Toplumsal statü: Statü tanım olarak bir yeri makamı mevkiyi durumu bildirmek için kullanılırlar. Bunun yanı sıra bazı nitelikleri ifade etmede kullanılırlar. Bunlar; iyi, kötü, değerli, düşük, önemsiz, yüksek vb. gibidir (Doğan, 2008). Toplumlar içerisinde yaşayan her insanın bir konumu statüsü bulunmaktadır. Toplum bilinçsiz ve anlamsız insan yığınlarından oluşmaz(İçli, 2005). Farklı bir tanımlama ile statü bireyin toplum içerisinde ki konumunu gösterir. Örneğin, öğrenci, hâkim, öğretmen, ev hanımı, çocuk, yaşlı, doktor gibi. Bireyin toplum içerisinde sahip olduğu statü sürekli değişebilir. Hatta birden fazla statüye de sahip olabilir fakat sahip olduğu statülerden biri diğerlerine göre daha ön planda kalır(Özkalp, 2008).

Statü, başkalarıyla karşılaştırılınca kişinin sosyal olarak durumunu, konumunu veren tanımlamalara denir ve genellikle bir bireyi toplum içinde diğerlerinden ayırmak için verilen zihinsel derecelendirmeyi içerir(İçli, 2005). Toplumsal statü kişinin kendini nasıl gördüğü ya da itibar ve saygınlığıyla ilgili bir durumdan ziyade, toplumun onu nasıl bir mevkiye koyduğuyla ilgili bir durumdur. Toplumsal statüler iki türdür. Bunlardan birincisi doğuştan elde edilen ve kişinin üzerinde hiçbir çabası olmadan kendiliğinden gelen statülerdir ki bu statüler kişinin etnik kökeni ve cinsiyeti gibi değiştirilemeyecek statülerdir. Diğerisi ise kişinin kendi başarıları ve uğraşları sonucu toplumun onu yerleştirdiği statülerdir(Aslan, 2005).

Toplum felsefesi: Toplum felsefesi, bir düşünürün ya da bir öğretinin var olan toplumsal düzenin temeli, gelişimi ve nasıl olması gerektiği; bireyle toplum ilişkisi üzerine görüşüdür. Toplum felsefesi, toplumsal kurumlar, gelenekler, töreler ve toplum

yaşayış, devlet yurttaşlık gibi konularla bunlara ilişkin demokrasi, toplumculuk, faşizm yönetim biçimlerini ele alan öğretiler toplamıdır. Özellikle öğretmen adayını eğitim felsefesi yakından ilgilendirmektedir(Coşkun, 2011).

Toplumsal kurum: Toplum temel yapısının korunması için gerekli olan kuralların bütününe kurum denir. Sosyologlar, içinde bulundukları toplumları daha iyi ve kolay tanımak için kurumlar üzerinde çalışırlar. Sosyologlar, aile, din, ekonomik, hukuk, tıp, bilim, politik, askeri olarak kurumları dokuz kategoriye ayırırlar (Özkalp, 2008, akt. Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Kurum terimiyle günlük hayatta da sıklıkla karşılaşırız. Kurumsal görevleri de yerine getiren kuruluşları da kurum olarak nitelendiriyoruz. Örneğin; Türk hava kurumu gibi. Kurumlar sosyolojik anlamda kültürün bir kısmını oluştururken insanların içinde bulundukları toplumu düzenlemede kullandıkları bir örgütlenme türüdür. Toplumda ki kabul gören bazı davranışlar devamlılık göstermeye başladıklarında örgütlenerek kurumları oluşturur. Toplumsal kurumlar, sosyologlar tarafından şekillerde ifade edilmişlerdir (İçli, 2005. Akt. Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Toplumsallaşma: Topluma Hizmet Uygulamaları ve diğer eğitim ile sosyal etkinliklerinin amacı, bireyin toplumsallaşmasını sağlamaktır. Toplumsallaşma kısaca, kişinin kendi bireysel özelliklerini geliştirip karakteristik olarak kendini tamamlayarak var olan bir toplumsal çevreye hazırlanması ve bu toplumsal çevre ile bütünleşmesi sürecidir. Toplumsallaşma, bireyin toplumsal sürece katılımı, bu süreçle uyumunu ve toplumda gerekli rollerini yerine getirebilmesi için gerekli olan ve bireyin bilinçli ya da bilinçdışı olarak aldığı bir dizi toplumsal norm, değer, bilgi ve davranış kalıplan bütünü ve konuyla ilgili süreçtir. Bireyin doğuştan ölümüne değin, içinde yaşadığı toplumun değer ve kurallarına uyma yönünde kesintisiz olarak var olan kültürel alışveriş sürecidir. Toplumsallaşma sürecinde birey dış ya da iç etkenlerle ortaya çıkan rahatsız edici ve toplumsallaşmayı kesintiye uğratan durumlarla sık sık karşılaşır(Coşkun, 2011). Diğer bir tanımlamayla toplumsallaşma, bireyin bir topluma ait kuralları, değerleri ve uygulamaları benimseyip kendi karakterine aktarması ve o toplumun bir parçası olabildiğini kapsayan süreçtir.(Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Eğitimin genel amaçlarından biri bireyin toplumsallaşmasıdır. Toplumsallaşma sürecinde öğretmenin gerekli desteği vermesi ve yönlendirmede bulunması için toplumu kurum ve kuralları ile yakından tanımalıdır(Coşkun, 2011).

Toplumsallaştırma, toplumsal sürece katılım, bu süreçle uyumunu ve toplumda gerekli rollerini yerine getirebilmesi için bireye eğitsel, ruhsal ve sosyal boyutlarda yapılan müdahale sürecidir. Sağlık hizmetlerinin salt hastalık riski altında bulunan insanların maddi gücüne değil, kamu kaynaklarına da dayanarak verilmesi anlayışı, ki sağlığını koruması ereklenen insanın en fazla sınırlı maddi katkısını öngörür (Tomanbay 1999). Toplumsallaştırma (sosyalleştirme), bireye, özellikle çocuğa, üyesi olduğu topluluğun veya toplumun töre, gelenek ve kültürel değerleri ile ölçütlerini öğretme, benimsetmedir (Tuğlacı 1983). Birey toplumsallaştırılarak, toplumculuk ilkeleri gereğince topluluğa kazandırılır(Coşkun, 2011).

Toplumsallaşma veya toplumsallaştırma bireyler arası ve birey ve toplumu oluşturan gruplar arası etkileşim sürecinde gerçekleşir. Toplumsal etkileşim, toplumda yaşayan bireylerin, grupların, toplulukların herhangi bir nedenle ve herhangi bir biçimde birbirleriyle olan karmaşık, karşılıklı ilişkiler ağıdır. Toplumsal etkileşim bir süreçtir ve toplumun yaşamsallığını gösterir. Toplumsal etkileşim olmayan toplum düşünülemez. Eğitimde en çok tartışılan konulardan biri de iletişim ve dolayısıyla etkileşimdir. Öğretmen adayı, Topluma Hizmet Uygulamaları dersinde çok yönlü bir iletişim ve etkileşimin söz konusu olduğunu yaşayacaktır. Toplumsal etkileşimin gerçekleşmesi için öncelikle toplumsal ilişki kurulmalıdır. Toplumsal ilişki, en az iki ve genelde bir bireyin birden fazla bireyle; bireylerin başka bireylerle yürüttükleri karşılıklı anlamı, belirli süreli iletişimidir (Tomanbay, 1999, akt. Coşkun, 2011).

Toplumsal değişme: Toplamlar var oldukları süreç içerisinde daima bir değişim halinde bulunurlar bu değişimler asla durağanlık göstermez ve toplumsal değişim tanımı toplumda bulunan sosyal yapılar ve sosyal organizasyonlarda ki değişimleri ifade eder (Aytaç ,2002). Farklı bir ifadeyle toplumda bulunan ve toplumu yakından ilgilendiren toplum içerisinde ki yeni durumlardır ki alan ayrımı yapmaksızın her yeni durumu kapsar (Çelikkaya, 1998). Verilen tanımlamalardan yola çıkacak olursak toplum içerisinde bulunan yapıların, kurumların ve bunları birbirine bağlayan toplumsal ilişkiler ağıının değişimi olarak da ifade edilebilir(Tezcan, 1985). Toplumun farklı

alanlarında değişim gösteren unsurlar arasında; değerler, inançlar, tutumlar, dini kurumlar, ekonomik yapı, toplumsal rol ve statüler, nüfus artış hızı, teknolojik araç ve gereçler, üretim ilişkileri, gelenek ve görenekler, sanat anlayışları, eğitim kurumları, dil ve kitle iletişim araçları sayılabilir (Ergün, 1994).

Toplumsal değişme, toplumdaki tarihsel boyutta, ekonomik ve teknolojik yapıdaki değişmeye koşut ve uygun olarak toplumsal yapıda, toplumsal ilişkilerde, toplumsal rollerde, ortaya çıkan sürekli, temelli ve geniş boyutlu değişmedir. Toplumsal gelişme, toplumsal davranış, duygular, tutumlar, değerlerdir. Bu bakımdan toplumsal gelişme, bireyin yaşam boyunca gösterdiği sürekli ve olumlu değişmelerin tümüdür(Coşkun, 2011). Bireyler toplumun yapı taşlarıdır, bu nedenle bireylerde ki farklılıklar toplumunda farklılaşmasına sebep olur, ve hiçbir toplumda toplumun kültürü olduğu şekilde gelecek kuşaklara aktarılamaz. Bunun yanı sıra toplum kültürlerinin gelecek nesillere aktarılma hızı bazen yavaş bazen hızlı olabilecektir. Örnek olarak ifade edecek olursak insanlık toplumlaşma yolunda ilk önce avcılık ve toplayıcılık yaparak hayatlarını devam ettiriyorken tarım toplumu sürecine geçiş yapmıştır ve daha sonra endüstri toplumu seviyesine nihayetinde ise süper endüstri toplumu halini almıştır. Bu toplum şekilleri arasında ki geçiş hızları tabi ki birbirleriyle aynı olmamıştır(Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009). Bu toplumsal farklılaşmalar toplumsal gelişmeleri beraberinde getirecektir. Toplumsal gelişme, toplumların tarihsel süreçte bir önceki toplumsal yapıdan tarihsel sürece göre daha ileri toplumsal yapılara doğru değişme sürecidir. Toplumsal gelişmenin temelinde, ileriye yönelik tarihsel ve ekonomik değişmeler yatar(Coşkun, 2011).

Toplumlarda ki bu değişimleri olumlu yönde ilerletmek, topluma hizmet uygulamaları dersinin amaçlarındandır. Bu dersi alacak olan öğretmen adayları içinde bulunacakları toplumun eğitim seviyesinin yükselmesi ve toplumsal değerlere karşı saygılı ve duyarlı, aynı zamanda diğer toplumun farklı kesimlerine karşı da hoşgörölü bireylerin yetiştirilmesini sağlamalıdır.

Toplumsal Değerler: Değer kavramını genel olarak tanımlamak gerekirse bir kişi ya da bir topluluğun ideal olarak gördüğü durumlar veya eylemler bütünüdür. Nirun'a göre (1991) değer kişi ya da gruplara göre yararlı, istenilir ve ya beğenilen her şey olabilir. (Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Toplumsal değerler toplumun geneli tarafından paylaşılan, toplum yararına iyilik tabanı üzerine oturtulmuş en ideal olabilme durumu ve hareketlerini belirleyen ölçütlerdir. Dürüstlük, çalışkanlık, kahramanlık, yardımseverlik, hoşgörü, sevgi, saygı, mütevazilik, namus, sadakat, yardımlaşma, ahlakilik vb. leri bilinen geleneksel/toplumsal değerlerdir. Her ne kadar gelenek ve görenek haline gelmiş olsa da bu değerler zamanla değişim göstermekle beraber bazı değerlerin taşıdığı anlamlarda farklılaşabilmektedir. Bireylerin düşünce, tutum, davranış ve yapıtlarında standartlaşmaya yüz tutan ve ya ölçüt haline gelmiş olan değerler toplumsal bütünlüğün parçalanamaz öğeleri şekline bürünürler(Tolan, 1978, akt. . Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Toplumsal olay: Toplumun içinde gerçekleşen ve toplumun tamamını ya da genel bir çoğunluğu ilgilendiren olay ya da olaylara toplumsal(sosyal) olay denir. Toplumsal olayların ne zaman başladığı ve ne zaman bittiği genel olarak bellidir. Toplumsal olguysa daha uzun ve genel bir zaman dilimi içerisinde ağır ağır gelişim gösteren sosyal değişim ve oluşumların tanımlanmış (Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009). Toplumsal olay, toplumda hangi değer ve davranış kalıplarının başat olacağını belirleme ve bu yönde toplumda baskı yapma gücü olan toplumsal kesimlerin etkisiyle toplumda ortaya çıkan, toplumca kabulü kolay olmayan büyük boyutlu, çarpıcı ve sonuçlarıyla toplum bireylerini etkileyen olaydır. Toplumsal olay bireyin dışında nesnel olarak vardır. Toplumsal olayın başlayış, bitiş süreci ve yeri bellidir. Bu, Fransız toplumbilimci Emile Dürkheim'ın geliştirdiği bir kavramdır (Tomanbay, 1999, akt. Coşkun, 2011).

.Toplumla çalışma: Toplumla çalışma, bir topluluğu ya da toplumu var olduğu ekonomik ve toplumsal konumundan istendik başka bir konuma getirmek amacıyla o topluluk ya da toplumda yapılan düzenli, dizeli çalışmaların tümüdür. Bu aynı zamanda eğitimin genel hedefidir. Bu nedenle öğretmen adayları Topluma Hizmet Uygulamalarında belirli bir program çerçevesinde çalışmalıdırlar(Coşkun, 2011).

Toplumla çalışmacı: Toplumla çalışmacı, toplumla çalışma yapmak için özel eğitimden geçmiş ve bu konuda görevlendirilmiş, bir kuruma bağlı olarak çalışan sosyal çalışmacıdır. ABD'de yerleşik bir mesleki uzmanlaşmadır (Tomanbay 1999:265). Eğitim fakülteleri kuşkusuz toplumla çalışmacı yetiştirmemektedirler. Fakat toplumsal sorunlar arttıkça öğretmen, sosyal sorunların çözümü için daha fazla zaman ayırmak

durumunda kalmaktadır. Öğretmen adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları çerçevesinde toplumla çalışmacılarla birlikte çalışıp deneyim edinmeleri çok önemlidir (Coşkun, 2011).

2.1.2. THU tanımı

2006 yılında YÖK'ün hazırladığı üniversitelerin bünyesinde bulunan öğretmen yetiştiren kurumlarda yer alan eğitim programlarında topluma hizmet uygulamaları dersi uygulanmaya başlamıştır. Bu ders ile hedeflenen amaç “toplumun var olan güncel problemlerini tespit etmek ve çözümü için gerekli olabilecek projeler hazırlama; kongre, panel, bilgi şöleni, konferans vb. gibi bilimsel faaliyetlerde izleyici, konuşmacı veya düzenleyici olarak görev almak, sosyal sorumluluk gerektiren bazı projelerde gönüllü olarak görev yapmak; okullarda topluma hizmet çalışmalarına yönelik temel bilgi ve beceriler edinme” olarak belirlenmiştir (YÖK, 2007). Hayatın farklı alanlarında katkısı inkâr edilemeyecek olan ve birikimleri, deneyimleri ve kapasiteleriyle eğitim fakülteleri üniversitelerin ve toplumun birbirleri ile olan ilişkilerinden dolayı kurumsal açıdan üniversitenin, akademik ve idari personelin ve öğrencilerin geliştirilmesine de büyük oranda katkı sağlar(Aydın, 2006). THU dersi sayesinde bireyler sosyal ve duygusal yönlerden de gelişirler. Ayrıca bu ders sayesinde bireyler, toplumsal problemlere karşı farkındalık ve duyarlılık, işbirliği, etkin iletişim becerileri, toplumsal konularda sorumluluk bilinci kazanırlar. Bu dersi alan öğrenciler, yaşadıkları toplumla ilgili pek çok toplumsal değeri de öğrenerek, içinde bulundukları çevreyi etkilemelerini ve geliştirmelerini sağlayacak olaylara farklı pencerelerden bakabilme yetisi kazanacaklardır(Yıldırım, 2011). THU dersini alan öğrencilerde başarı düzeylerinin arttığı, entelektüel gelişim seviyelerinin olumlu şekilde etkilendiği, vatandaşlık bilinçlerini sağlamlaştırdığı ve dersin okul reformuna hız kattığı; dersi alan öğrencilere ileriki yaşamlarında başarılı olmaları için lazım olan bilgileri ve becerileri kazandırdığı ayrıca kariyer planları üzerinde yoğunlaşan öğrencilerin planları yaparken daha az zorlandıkları belirtmektedir. Doğal olarak topluma hizmet uygulamaları dersinin, amaçları ve etkinlikleri dersi gören öğretmen adaylarınca idrak edilebilmesi kadar; dersin planlanma, uygulanma ve değerlendirilme süreçlerinde danışman görevi yapan öğretim üyelerinin de farklı bakış açıları kazanmaları önemlidir.(Erkan, Uludağ ve Burçak, 2012).

Eğitimin en genel amaçlarından birisi de, bireylerin var olan kapasitelerinin eğitimle en üst düzeyde kullanılabilmesi, kendileri ve içinde yaşadıkları toplumla uyumlu ve üretken bir yapıya sahip olmalarına yardımcı olmak; onları yaşamla mücadele edebilecek tüm becerilerle donanımlı hale getirebilmektir. Teknolojinin gelişmesiyle, toplumsal yapının değişmesi sonucu bu yapı içerisindeki rollerin de değişmesiyle bireylerin sadece var olan durumlara değil, değişen şartlara da uyum sağlayabilmeleri için ihtiyaç duyulan bilgi ve becerilerle kuşatılmış olmalarını mecburi kılmaktadır. Gerekli olan bu bilgi ve beceriyi sağlamak eğitimden beklenen bir işlev olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaya, 2004).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere dersin amaçlarının çok geniş bir yelpazede ele alındığı görülmektedir. Ayrıca bu dersle öğretmen adaylarına toplumsal problemlere karşı duyarlılık ve farkındalık, işbirliği yapabilme, dayanışma içinde hareket edebilme, etkili iletişim becerileri kazanabilme, öz değerlendirme ve öz eleştiri yapma becerilerini destekleme, toplumsal projelerde sorumluluk alma bilinci ve özgüven oluşumu kazandırmak hedeflenmiştir (Elma ve diğerleri 2010).

2.1.3. THU dersinin amaçları

THU dersinin amaçları şunlardır:

- Öğretmen adaylarının toplumsal problemler karşısında toplumsal sorumluluk bilinçlerinin geliştirilmesi,
- Öğretmen adaylarının hizmet vermeden önce toplumun sorunlarını bilmesi, sorunlarla ilgilenmelerini, bu sorunlara çözüm odaklı yaklaşımları ve belirlenen sorunlara çözüm için imkân bulabilmelerini sağlamak,
- Öğretmen adaylarının kendilerine güvenmelerini sağlamak ve meslek hayatlarında doyuma ulaşmalarına katkıda bulunmak,
- Öğretmen adaylarının toplumsal kökenli problemler karşısında duyarlılık ve farkındalıklarını geliştirmek,
- Öğretmen adaylarının işbirlikçi anlayışı benimsemeleri, dayanışma içerisinde hareket edebilmeleri, etkili iletişim becerilerini kazabilmeleri, öz değerlendirme becerilerini ve öz eleştiri kapasitelerini artırmaları yönünde

desteklemektir (Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, THU Yönergesi, 2009).

Bu amaçlar doğrultusunda, THU dersinin öğretmen adaylarını günlük rutin haline getirdikleri yurt-okul-kantin ya da ev-okul-kantin üçgeninden kurtarması beklenmektedir. Bu ders ile seçtikleri etkinlik ve proje türlerine göre öğretmen adayları toplumda ki birçok problemten haberdar olmaları ve bu problemlere nasıl çözüm getirebilecekleri konusunda çalışmış olacaklar. Bu problemlere örnek verecek olursak işsizlik problemi, çocukların sokağa düşmesi, yaşlılar sıkıntıları, özel eğitime muhtaç insanların sorunları, çevre problemleri, töre cinayetleri, kan davaları, spor fanatizmi, trafik kazaları. Bahsi geçen sorunların sebeplerini, boyutlarını ve sonuçlarını görebilmeleri, bunların üzerinde kafa yormaları ve çözüm yolları üretebilmeleri adına THU dersi katkı sağlayacaktır. Ve bu şekilde öğretmen adaylarının, üniversitelerin asli görevlerinden biri sayılan topluma hizmet sunma yükümlülüğüne katkıda bulunmuş olacaklardır (Kamer, 2009 akt. Özdemir ve Tokcan, 2010).

2.1.4. Topluma hizmet uygulamaları ilkeleri

Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Genel İlkeleri

- Topluma Hizmet Uygulamaları dersi, eğitim fakültelerinin bütün programlarında bir dönem zorunlu olarak okutulmaktadır.
- THU dersi, sınıf ortamının dışında gerçekleştirilmektedir.
- THU dersi, gerek amaçları ve gerekse işlenişi açısından öğretmen yetiştirme programlarında yer alan diğer derslerden farklıdır.
- THU dersi öğretmen adaylarına toplumsal sorunlarıyla ilgilenme olanağı verir.
- THU dersi öğretmen adaylarına toplumsal sorunlara yönelik çözüm üretme olanağı verir.
- THU dersi öğretmen adaylarına, bu alanda aktif olan kurum, kuruluş ve kişileri tanıma olanağı verir.
- THU dersi, öğretmen adaylarına toplumsal hizmet alma durumunda olanlara dayanışma içinde olma yetisi kazandırır.

- THU dersi, öğretmen adaylarına etkili iletişim kurma becerileri kazandırır.
- THU dersi, öğretmen adaylarına mevcut durumu, yapılanları ve yaptıklarını objektif değerlendirme becerisi kazandırır.
- THU dersi, proje tabanlı etkinliklere dayanır.
- THU dersi için üniversiteler belirli bir bütçe ayırır.
- THU dersi, tüm öğretmen yetiştirme programlarıyla “Topluma Hizmet Uygulamaları Koordinatörlüğü” tarafından eşgüdüm içinde yürütülür.
- THU dersi uygulama ağırlıklı olarak yürütülür.
- THU dersinin uygulama mekânları söz konusu eğitim fakültesi tarafından belirlenir.
- Öğretmen adaylarının önereceği THU dersi uygulama mekânları fakültenin onayını gerektirir.
- Bir öğretim elemanı 15-20 öğretmen adayından fazlasına danışmanlık yapamaz.
- THU dersi uygulama grupları iki öğretmen adayından az ve 5 öğretmen adayından fazla olamaz.
- THU dersi, yurt dışında ortak üniversitece kabul gören uygulama mekânlarında gerçekleştirilir.
- THU dersi uluslararası bir projede gerçekleştirildiğinde bu ders 2 dönemlik bir süreyi kapsayabilir.
- Projelerde öğretmen adayına belirli bir ücret ödenebilir.
- 21 THU dersi uygulamalı bir eğitim bilimleri alanlarında deneyimli öğretim elemanları tarafından verilir.

Topluma hizmet uygulamaları genel olan bu ilkeler çerçevesinde yürütülmelidir. Her öğretmenlik programında özel ilkeler geliştirilmelidir(Coşkun, 2011).

2.1.5. Kuramsal temelleri

İslamiyet öncesinde ve İslamiyet’in kabulünden sonra da Türk toplumlarında sosyal dayanışmanın ve yardımlaşmanın en güzel örneklerine rastlamaktayız. Osmanlı imparatorluğu döneminde kurulan vakıf müessesesi yoksul, dul ve yetimlerin

ihtiyaçlarını karşılama konusunda büyük rol almışlardır. Türk ulusunun geliştirdiği vakıf sistemleri İşlami bir kurum olmanın yanı sıra, sosyal yardım fikri açısından da son derece önemli ve ilginçtir. Vakıflar çok geniş bir yelpazede eğitim imkânı sağlamışlardır. Vakıf sistemlerinin gelişiminin yanı sıra zanaatkârlar ve küçük esnaf arasında organize edilmiş mesleki sosyal yardım kuruluşları olan ftvvetler gelişirken bir öte yandan şehir ve mahallelerde sosyal yardımlaşma fikirleri de örgütlenmeye başlamıştır. Bunlara en güzel temsil edecek örnek hala bazı yerlerde karşımıza çıkan benzerleri ve benzer özellik gösteren mahalle sandıklarıdır. İlk başlarda dinsel temeller üzerine kurulmuş olan ftvvetler, daha sonraları gayrimüslimlerin de ye olarak kabul edilmesiyle laik bir forma girip isim değişikliğiyle lonca adını almışlardır. Loncaların ortak kullandıkları fonlar, günümüzün sosyal güvenlik sistemine benzer bir görevi yerine getirmiş ve 20. Yüzyılın başlarına kadar varlığını srdrmştir.(Kut, S. 1991 akt. şeker, 2009)

Topluma hizmet uygulamalarının ve sosyal hizmetin öncüleri, batıda muhtaçlara sadaka veren vatandaşlar ile eski çağlardan beri bilinmekte olan kiliselere bağlı hayırseverlik örgütleridir (Friedlander, A. 1966 akt. şeker, 2009)

1800'l yıllardan biraz öncelerde, Katolik kilisesinin hayırsever yardım faaliyeti aktörlerinin en önemlilerinden birisi Fransa'da yaşayan papaz Vincent de Poul'dr. Aristokrat kadınlarla birlikte kurduğu "Hayırsever Kadınlar" adlı dernekle fakir insanların evlerine giderek giyecek ve yiyecek dağıtmakta idiler. 1633 tarihinde hastalara ve sakatların bakımı amacıyla hemşirelik mesleğinin de geliştirilmesine n ayak olarak papaz Vincent "Hayırsever Kızlar" adında farklı bir dernek kurmuştur. Bu dernek için seçilen kızlar köylüler arasından hayır içlerinde çalışmak isteyen kişiler içinden seçilip eğitim verilerek hemşire yapılmaktaydılar. Böylece hemşirelik mesleğinde eğitim almış bu insanlar toplumun hizmet uygulamalarında nc olmuşlardır. Papaz Vincent'ın fikirleri ise sadece Fransa'nın Katolik çevrelerinde değil başka coğrafyalarda ve toplumlarda da büyük bir ilgi ile takip edilerek uygulanmıştır(Friedlander, A. 1966 akt. şeker, 2009)

THU tarihi gelişimi incelendiğinde kavramın kökeninin 1800'l yılların sonunda Dewey'in okul ve toplum ile ilgili görüşlerine dayandığı görülmektedir. Ancak THU terim olarak ilk defa 1966 yılında kalkınma örgütleri ile doğu Tennessee niversite

öğrencileri arasında yapılan bir antlaşmada kullanılmış ve tanımlanmıştır. 1969 yılında okulla toplum arasındaki ilişkiyi kuran ilk resmi girişim Güney Bölgesel Eğitim Kurulu (Southern Regional Educational Board) tarafından düzenlenen Atlanta Topluma Hizmet Konferansı ile gerçekleşmiştir (Özdemir,2011).

THU (service-learning) kavramı ilk olarak 1967 yılında Robert Sigmon ve William Ramsey tarafından günümüzdeki anlamıyla kullanılmıştır. THU daha çok üniversiteler ve üniversite öğrencileri vasıtasıyla ve üniversite-hükümet-sivil toplum kuruluşları işbirliği ile sürdürüldüğü çalışmalar (Üniversite- İş Eğitim Programları; Ulusal Gençlik Koruma Birlikleri ve gönüllü programları ve gibi) olarak kendini göstermiştir. 1969 yılında Atlanta’da ilk THU konferansı toplanmıştır. Adı geçen konferansta katılımcılar; (1) Üniversiteler; öğrencileri topluma hizmet etmeye özendirmeli ve bu eğitimi akademik olarak tanımalı; (2) hükümetler (federal, bölgesel vb. gibi), eğitim kurumları (fakülte, yüksekokul vb gibi) ve özel kuruluşlar maksimum gönüllü katılımı sağlamak için gerekli fonları ayırarak işbirliği yapmalı ve (3) süreçte katılan tüm kişi ve kurumlar karar sürecine katılarak birlikte hareket etmeli şeklinde ortak önerilerde bulunmuşlardır (Atlanta Service-Learning Conference Report, 1970’ten akt. Küçüköğlu ve Coşkun, 2012).

Yukarıda belirtildiği gibi THU kavramının yakın bir geçmişte ortaya çıktığı, THU’ya ait ilkelerin genel çerçevelerinin de bu dönemde atılmaya başlandığı görülmektedir.

2.1.6. Felsefi temelleri

Topluma hizmet uygulamalarının felsefi temelleri sosyal refah kavramı, sosyal hizmet düşüncesi ve uygulamalarıyla ilişkilidir. Çağdaş topluma hizmet yaklaşımı modernitenin bir ürünüdür. Batıda gelişen ve sanayileşme sürecinden etkilenen bilimlerce çevrelenmiş; teknolojiye ve sosyal bilimlerdeki gelişmelerle uygulama alanını biçimlemiştir.(Şeker, 2009)

Hizmet içerisinde öğrenme her ne kadar da çağımızın fikir anlayışı gibi gözüксе de kökenleri eski çağ filozoflarına kadar uzanmaktadır (Küçüköğlu, 2012). Plato ve Aristo gibi düşünürlere göre klasik eğitim anlayışları her ne kadar iyi insan yetiştirmek olsa da, onun hem bilgi sahibi hem de sahip olduğu bilgilerle –diğerleri için- iyi şeyler yapmaya gönüllü olması gerektiğini savunmuşlardır. Daha sonraki dönemlerde modern eğitim filozofları (Lock, Kant, Mill, Rousseau gibi.) “karakter eğitimi”, “duyarlı ve

etkili eğitim”, “sivil katılımcılık” gibi yaklaşımlarla hizmet ederek öğrenme yaklaşımının kuramsallaşmasına katkı sağlamış olsalar da eğitimin toplumsal yapı ile olan ilişkisini en açık bir şekilde ifade eden ve oluşturduğu düşünce biçimiyle bu anlayışı sistematik bir yapı hale getiren ve de bir eğitim uygulaması haline dönüştüren şüphesiz John Dewey olmuştur (Speck ve Hoppe, 2004 akt. Küçükoğlu, 2012). Eski Amerikan Başkanlarından olan Thomas Jefferson(1955) tüm erkeklere yönelik genel bir eğitim talep etmiş ve bunun vatandaşlık için büyük bir ihtiyaç olduğunu savunmuştur. Dahası seçkin bir öğrenci grubuna topluma daha faydalı hizmetlerde bulunabilmeleri adına daha kapsamlı bir eğitim verilmesi gerektiğini de savunmuştur. Bahsi geçen öğrenciler mezun olduklarında, bilim adamı, mühendis, avukat, iş adamı vb. olarak içinde yaşadıkları topluma hizmet vereceklerdi. Bu görüşlere dayanarak diyebiliriz ki Jefferson’a (1955) göre eğitimin genel amacı topluma hizmet etmektir. Onun ve diğer düşünürlerin görüşlerine göre eğitim sadece bazı bilgi birikimlerini olduğu gibi aktarmak değil aynı zamanda öğrenilen bilgilerin de toplumun çıkarlarına yönelik kullanılmasıdır. Buradan elde edeceğimiz çıkarıma göre devlet yönetimleri ve topluluklar kendi akıbetlerinin hayrı için eğitimi önemsemelidir.

Akademik başarı ve eğitime verdiğimiz önem ve özen toplumsal sorunlarla baş edebilmek için yeterli değildir, bunun yanı sıra sosyal ve insani boyutta da kendimizi eğitmemiz ve geliştirmemiz gerekmektedir çünkü akademik eğitim insani boyuttaki duyguları ve hissiyatı geliştirmemektedir. Fakat yaşanacak problemlerin çözümüne de aklımızı kullanarak öneriler getirebilmeliyiz. Dewey akıl yürütebilme özelliğimizin karşılaşacağımız problemlerin çözümü için gerekliliğini savundu. Eğer kişi yaşadığı problem durumunu hissedemez ise içinde bulunduğu problemin güçlüğü hakkında bilinçli bir şekilde akıl yürütmeye, çözümlemeye ve tecrübelerinden yararlanarak durumun içeriğini analiz etmeye gereksinim duymayacaktır. Bu durumlarda bizim için kullanışlı olan fikirler sadece sorunları çözüme ulaştırmamıza yarayan ya da şüphelerimizi bizi tatmin eden bir sonuca götüren fikirlerdir. Eğer ahlaki bir ilke kişilerin karşılaştığı sorunlara çözüm getirebiliyorsa doğrudur. Ahlaki kurallar, fizik kuralları gibi genel geçer kurallar olup da tüm şartlarda karşımıza çıkan ve bağlılık gerektiren kurallar değil; değişik şekillerde rastladığımız durumlara çözüm bulabilmemizi sağlayan bir formüldür. Ahlak kurallarının ne ölçüde dayanıklı ve sağlam

olduğunu anca bu kurallara dayanarak hareket ettiğimizde görebiliriz(Dewey,1929 : Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009).

Dewey'in geleneksel eğitim anlayışlarına yönelik yaptığı eleştirilerden de anlaşılacağı gibi bilgi felsefesine yönelik eleştirel bir yaklaşıma sahiptir. O ana kadar ki eğitim süreçlerinde öğrencilere genel geçer bazı gerçekler ve ilkeler öğretilir ve bu öğretiler ışığında karşılaşılabilecekleri problemleri çözmeleri beklenirdi. Bu eğitim yaklaşımların amacı öğrencilere eğitimli insanların bilmesi gereken olabildiğince fazla akademik bilgi ve teorileri aktarabilmektir. Öğrencilere sadece bazı zorunlu bilgiler verilir ve o bilgileri ezberleyene kadar tekrar ettirirlerdi. Dewey'e göre insanların mantıklı düşünebilmesi sadece karşılaşılan durumlarda deneyimler yaşayarak oluşan bilgi, somut durumlar ve bu durumların meydana getirdiği zorluklarla ilgili oluşmaktaydı. Eski eğitim anlayışından bütünüyle uzaklaşmalı ve onun yerine aktif ilerlemeci eğitim anlayışı kabullenilmeliydi. (Aksoy, Çetin ve Sönmez, 2009)

2.1.7. Sosyal temelleri

Koşar'a göre Topluma hizmet uygulamalarında yer alan topluma hizmet görevlilerinin ve sosyal hizmet mesleğinin gelişimine önemli katkıları olduğu görülmektedir. Sosyal hizmet mesleğinin görev sorumluluğunda olan yoksul bireylere yönelik yapılan çalışmalarda elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile makro düzeyde nedenlere tümevarım yoluyla erişildi. Yoksulluğun nedenleri ve sonuçları hakkında görüşler edinildi, çözüm için denemeler yapıldı, tecrübe sahibi olundu. Bu çabalarla elde edilen bilgi ve beceri daha sonraları bilimsel temele oturtuldu ve böylece asıl olarak sosyal hizmet mesleği gelişti. Gerçekleştirilen araştırmalar zamanla sosyal sorunun kategorilere ayrılmasıyla sorunları çözüme kavuşturabilmek için sosyal hizmet alanları ortaya çıktı (Koşan, 2000. akt. Şeker, 2009).

Şentürk (2008)'e göre eğitim, bireysel ve toplumsal yaşamı doğrudan etkileyen bir süreçtir ve bunun için bireyin sosyal hayatını ve ekonomik düzeyini de belirlemektedir. Eğitimin efektif olması ve kısa zamanda beklentileri karşılayabilmesi için yeniliklere uyum sağlayabilir olması gereklidir. Bu nedenlerden dolayı eğitim ve sosyo-ekonomik boyut birbirinden ayrı tutulamaz ve yine THU derslerini alan öğretmen

adayları kendi sosyal hayatlarını aldıkları eğitim içinde şekillendirmektedirler denilebilir.

THU ile gerçekleştirilmek istenen diğer olgu öğretmen adaylarının demokratik vatandaşlık bilincine sahip olabilmeleridir. Bu bağlamda hizmet ederek öğrenme sürecinde hizmet ederek öğrenme yoluyla öğretmen adaylarının,

- *Toplumsal sorumluluk bilinçlerini geliştirmek,*
- *Hizmet öncesinde toplumun sorunlarıyla ilgilenmelerini, bu sorunlara çözüm arama ve belirlenen sorunlara çözüm fırsatı bulabilmelerini sağlamak,*
- *Özgüvenlerini geliştirmek ve mesleki doyumlarını artırmak,*
- *Toplumsal duyarlılık ve farkındalığını geliştirmek,*
- *İşbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini desteklemek amaçlanmaktadır.*

THU ders olarak anılmakla beraber aslında toplumun sorunlarına yönelik farkındalık yaratma ve sorunlar karşısında duyarlılığı artırma amacını gütmektedir. Bu ders, öğretmen adaylarının mesleklerini ve toplumsal koşulları tanımaları, sorunlarla mücadele etmeyi öğrenmeleri açısından önemlidir (Dinçer, 2006 akt. Küçükoğlu, 2012).

2.1.8. Tarihi temelleri ve gelişimi

Topluma hizmet uygulamaları Dewey'e maledilen ve 60'lı yıllarda büyük bir ilgi görmeye başlayan yaparak öğrenme anlayışına yaslanan bir öğretim yaklaşımı olarak değerlendirilmektedir (Lin, Wu, Wu, Pan ve Liao, 2014; Akt. Küçükoğlu ve Koçyiğit, 2015). Hizmet ederek öğrenme olarak ta Türkçeye çevirebileceğimiz THU bundan yaklaşık 45 ila 50 yıl önce (service-learning) ortaya çıkan bir kavramdır.

THU'nun okul ile toplum arasında köprünün kurulabilmesi adına yapılan ilk girişim de 1969 yılında düzenlenen "Atlanta Hizmet Ederek Öğrenme Konferansı (Atlanta ServiceLearning Conference)" nda gerçekleştirilmiştir (Kartal, 2015, s. 23).

Türkiye'de kökenleri çok eskilere dayanmasına karşın (Elma ve diğerleri, 2010: 236) THU'nun yükseköğretimde öğretmen yetiştirme programlarına çok yakın bir zamanda konulması nedeniyle ülkemizde yapılan çalışmaların pek fazla olmadığı görülmektedir. YÖK'e (2006) göre THU dersi 1 saat teorik, 2 saat uygulamadan oluşan

2 kredilik bir derstir. Ders içeriği deneyimsel öğrenim felsefesi ışığında, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, panel, konferans, kongre ve sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı ya da düzenleyici olarak katılma ve sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma gibi davranışlar kapsamında ifade edilmektedir (YÖK, 2007).

THU dersi öğretmen yetiştirme programlarının içerisinde yeni olmakla birlikte bu derse temel oluşturan uygulama boyutunun kökenlerinin Selçuklu ve Osmanlı vakıf geleneğinden gelen toplumsal yardımlaşma ve dayanışma olgusuna dayandığı ileri sürülebilir. Tarihimize bakıldığında doğal çevrenin korunmasından insan yaşam kalitesini artırmaya; yaşlı, yetim, çocuk ve yoksullara yardımdan hayvanların korunmasına kadar birçok alanda hizmet veren vakıflar yoluyla THU'ya benzer çalışmaların yürütüldüğü görülmektedir. Cumhuriyet Dönemi'nde açılan ve öğretmen adaylarını toplum içinde, toplumla beraber ve topluma dönük biçimde yetiştirmeyi amaçlayan Köy Enstitüleri günümüzde THU'ya bir temel oluşturduğu da söylenebilir (Elma ve diğerleri, 2010).

Türkiye’de ise THU dersi öğretmen yetiştirme programlarının içerisinde yeni olmakla birlikte bu derse temel oluşturan uygulama boyutunun kökenlerinin yukarıda belirtildiği gibi çok eski tarihlere kadar gitmekte olduğu söylenebilir.

2.1.9. THU dersi uygulama esasları

Bu bölümde ki bilgiler” Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi tarafından kabul edilip onaylandıktan sonra Yüksek Öğretim Genel Kurulu Kararıyla yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren THU Dersi Yönergesi incelendiğinde projede görevli danışmanlara büyük görevler düştüğü görülmektedir. Belirli sayıdaki öğretmen adayına, yapacakları etkinliklerle ilgili rehberlik yapacak bir öğretim elemanı danışman olarak atanır. Bu danışmanlar dönem başında gruplarındaki öğretmen adaylarına THU dersinin işlenişi, özellikleri ve değerlendirme boyutu hakkında bilgi verir. Daha sonra öğretmen adaylarıyla beraber proje konuları belirlenir.

Oluşturulan proje ekipleri, kendi içlerinden birini proje koordinatörü olarak seçer ve proje danışmanına bildirir. Proje sırasında gerçekleştirilecek uygulamalar,

Proje Uygulama Kılavuzu (Ek 1) dikkate alınarak yapılır. Oluşturulan gruplar düzenli aralıklarla proje danışmanının başkanlık edeceği toplantılarda bir araya gelirler. Proje ile ilgili fikir alış verişi yaparak, süreç ve sorunlara ilişkin bilgi verirler.

Oluşturulan bütün gruplar, THU dersi kapsamında gerçekleştirdikleri etkinliklere ilişkin bir portfolyo hazırlarlar. Bu portfolyolar her bir öğretmen adayının hazırlayacağı *Proje/Etkinlik Teklif Formu/Formları* (Ek 2), *Proje/Etkinlik Sonuçlandırma Formu/Formları* (Ek 3), *yapılan etkinliklere ilişkin dokümanlar ile gruba ait bir Özgün Proje/Etkinlik Öneri Formu* (Ek 4) ile *Topluma Hizmet Uygulamaları Devam Çizelgesi'nden* (Ek 5) oluşur.

Gruplar proje sonunda hazırladıkları portfolyoları danışmanlarına teslim ederler. Gruplar hazırladıkları bu portfolyolardan değerlendirilir.

2.1.11. Görsel sanat eğitiminde topluma hizmet uygulamaları

Toplumların ihtiyaç duyduğu ruhsal açıdan dengeli bireylerin yetiştirilmesinde sanat eğitime büyük görevler düşmektedir. Özünde bireyin el becerilerini geliştirebilmenin çok ötesinde yaratıcı düşünme ve estetik düşünme beceriler gibi bir takım olumlu davranışların geliştirilmesini hedefler. İnsanoğlunun fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını giderebilen sanat eğitimi onun ruhsal, duygusal ve zihinsel yönlerini güçlendirerek mutlu bir birey olmasını sağlar (Mercin, 2011; Kurtaslan, Barışeri ve Sevinç, 2012).

Sanat eğitimi genel eğitimin bir parçası olmasına rağmen kendine özgü bir takım öğretim yöntemleri içeren bir disiplindir. Yapısı gereği bulunduğu çevre ile iç içe olmayı gerektirir. Bulunduğu toplumla kuvvetli bağlar kurar. Sanat eğitimi veren kurumlar bu anlayışa uygun olarak sergiler düzenler, sanatsal etkinlikler gerçekleştirir. Bu yolla toplumla sürekli iletişimi korur.

Görsel sanatlar eğitimi bölümlerinde verilen THU dersleri bu bakımdan ayrı bir öneme sahiptir. Diğer alanlara göre toplumla iletişime geçmesi doğası nedeniyle daha kolaydır. Birlikte çalışılacak kurumlardaki proje uygulamaları diğer alanların uygulamalarından ortaya çıkan ürün, hizmet açısından çok farklı çok daha görülür olacaktır.

2.2. Konuyla İlgili Araştırmalar

Türkiye’de THU yönelik araştırmaların özellikle 2009 yılından itibaren arttığı ilgili alanyazın taramalarında görülmüştür. Öğretmen adaylarının THU dersine ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmalarda THU’nın Türkiye’de ki uygulamalarının beklenen amaçlara ulaşma düzeyleri ortaya koyulmuştur.

Küçükoğlu ve Kaya (2009)’nın yaptıkları araştırmaya göre, THU’nın öğretmen adaylarının yardım ederek iyilik yapma bilincini kazanmalarında rol oynadığı, etkili iletişim becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı, hem kendilerinin hem de toplumun yaşam kalitesinin artmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır (Kurtaslan, Barışeri ve Sevinç, 2012).

Elma vd. (2010)’nın yaptıkları araştırma, THU dersini alan öğretmen adaylarının derse ilişkin algılarının cinsiyet, sivil toplum kuruluşuna üyelik ve öğrenim gördükleri anabilim dalı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarında göre öğretmen adaylarının derse ilişkin algılarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Özdemir (2011)’in THU dersi alan eğitim fakültesi öğrencilerinin derse ilişkin algılarını tespit etmek amacıyla gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin derse ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olduğu ve ders kapsamında en çok huzur evi ziyaretleri, ihtiyaç sahibi okullara kitap kırtasiye yardımı ve görme engelli öğrenciler için kitap okuma ve kitap yazma etkinliklerinde bulundukları görülmüştür.

Yılmaz (2011) ise eğitim fakültelerinin sosyal sorumlulukları kapsamında THU dersinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Bu bağlamda eğitim fakültelerinin sosyal sorumluluklarını irdelemiş ve bu kapsamda THU dersinde yapılabilecek çalışmalarını değerlendirmiştir. Daha sonra, öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının THU dersi ile ilgili görüşleri belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda 20 öğretim elemanı ve 39 öğretmen adayı bulunmaktadır. Katılımcılar genel olarak THU dersinin idealde çok yararlı bir ders olduğunu, ancak uygulama ve planlama ile ilgili sorunlar olduğunu belirtmiştir. Katılımcılara göre, THU dersinin daha etkili olabilmesi için, öğretmen adaylarının ilgilerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Yılmaz, 2011).

Keleş ve Aydın'ın (2011) THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında elde ettiği bulgular incelendiğinde, THU dersinin öğretmen adaylarının topluma karşı duyarlılığın arttığını, toplumdaki sorunlar hakkında bilinçlenmesine ve manevi açıdan rahatlamalarına yardım ettiği sonucuna ulaştığı görülmektedir.

Kurtaslan vd.'nin (2012) THU dersine yönelik öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik gerçekleştirdiği araştırmasında elde ettiği bulgular incelendiğinde Müzik öğretmenliği öğrencileri ve Resim-iş öğretmenliği öğrencileri arasında THU dersine yönelik farkındalık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir.

Erkan vd.'nin (2012) THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirleyebilmek için gerçekleştirdikleri benzer bir çalışmada da öğretmen adaylarının THU dersine karşı algılarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Kesten'nin (2012), THU'nun öğretmen adayları ve danışman öğretim elemanlarının görüşlerine göre değerlendirmesine ilişkin gerçekleştirmiş olduğu araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ve danışman öğretim elemanlarının THU'nun toplumla olan bağları güçlendirdiğini bunun yanı sıra mesleki gelişime, sosyal ilişkilere ve liderlik becerilerine katkısı olduğu belirlemiştir.

Arcagök ve Şahin'nin (2013) ve öğretmen adaylarının THU dersine ilişkin görüşlerini belirleyebilmek amacıyla gerçekleştirdikleri araştırmalarında öğretim elemanlarının ve öğretmen adaylarının dersin uygulanması esnasında yaşanan birtakım sorunlara karşın THU'yu olumlu algıladıkları sonucuna ulaşılmışlardır.

Alanyazın araştırmalarında karşılaşılan diğer bir çalışma ise Küçüköğlu vd. (2014) tarafından gerçekleştirilen “Öğretmen adaylarının THU dersine ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme” başlıklı çalışmadır. Araştırmada elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmen adaylarının genel olarak THU dersinin amaç ve içeriğini doğru algıladıklarını, THU dersinin kendilerine toplumsal duyarlılık, farkındalık ve sosyal sorumluluk bağlamında önemli kazanımlar sağladığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

THU ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların katılımcıları ve bu araştırmaların amaçları çok farklılık göstermektedir. Farklı bir çok alanda gerçekleştirilen araştırmaların genelinde örnek olay incelemeleri, eleştirel kuram ya da karma araştırma

yöntemlerinin kullanıldığı nitel araştırma modellerinin tercih edildiği görülmektedir. Çalışmaların katılımcıları farklı yaşlardan ve farklı akademik derecelerden öğrenci gruplarından, örneğin özel eğitimden intörn doktora kadar, oluşmaktadır (Jenkins ve Sheehey, 2009; McConnell, Clasen, Stolfi, Anderson, Markert ve Jaballas, 2010). Yurt dışında, topluma hizmet uygulamaları ile ilgili yükseköğretim düzeyinde yapılan araştırmalar da oldukça fazladır. Bu çalışmalar, üniversite içerisinde yürütülen topluma hizmet uygulamaları faaliyetlerinin toplum ve öğrenciler üzerinde etkililiği, faaliyetlerin uygunluğu, nasıl yürütülmesi gerektiği gibi konuları temel almaktadır (Baldwin, Buchanan, ve Rudisill, 2007; Bell, Horn, ve Roxas, 2007; Kirtman, 2008; Lake ve Jones, 2008; Nelson, Antayá-Moore, Badley, ve Coleman, 2010). Türkiye’de topluma hizmet uygulamaları üzerine yapılan çalışmalar genellikle yüksek lisans düzeyinde yaygınlık göstermektedir. Türkiye’de yapılan yüksek lisanslarda (Çoşkun, 2012; Ekşi, 2012; Arcagök, 2011; Tilki, 2011; Hoş-Ercin, 2011; Uğurlu ve Kıral, 2013) genellikle topluma hizmet uygulamaları dersi, öğretmen adayı, öğrenciler ve öğretim elemanları çalışıldığı tespit edilmiştir.

İlgili alanyazın taramasında ulaşılan çalışmaların ortak özelliklerinin THU dersinin çeşitli anabilim dalı ve bölümlerin öğretmen adaylarınca nasıl algılandığını belirlemek ve bu algılarının çeşitli değişkenler açısından farklılıklar gösterip göstermediğini ortaya koymaya çalışıldığı görülmektedir. Bu araştırma yukarıda belirtilen araştırmalarla bu anlamda paralellik göstermektedir. Farklılık olarak gösterilecek unsur ise ilgili alanyazın taramalarında da karşılaşılmayan Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarına uygulanacak olmasıdır. Görsel Sanatlar eğitimcisi adaylarının ülkemizde yeni sayılabilecek THU dersi ile alakalı gerçekleştirdikleri uygulamaları ve bu uygulamalar sırasında karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik bu araştırma THU dersinin sürecine ilişkin bilgiler vereceği düşünüldüğünden farklı olduğu ileri sürülebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, uygulama, deneysel işlem ve verilerin analizinde kullanılan tekniklere ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Yöntem, bir araştırmacının çalıştığı konu üzerinde ve ya karşılaştığı problemlerdeki bilgi türleriyle ilişkili olarak adlandırabileceği gelişim odaklı bir süreç olarak açıklanabilir (Cohen ve Manion, 1988). Bilimsel yöntemler, tüm bilim dallarının ortak olarak kullandıkları bazı betimsel ve açıklamaya dayalı metotları içinde barındıran, düşünsel ve fiili aktivitelerle gerçekleştirilen bir süreçtir. Alan taramalarda rastladığımız bilimsel yöntemlerin safhaları, değişik türlerde sınıflandırılmıştır. Alan taramalarda sıklıkla rastlanılan yöntem sınıflandırmalarında şu aşamalar yer almıştır;

- Problem durumunun fark edilmesi,
- Problemin tanımlanması,
- Çözüm önerisi tahminlerinde bulunulması,
- Araştırma için yöntem geliştirilmesi,
- Veri toplama ve analizleri,
- Yorumlama ve sonuç çıkarımı,

Problem durumunun fark edilmesi, araştırmacı tarafından belirli bir konu üzerinde varlığı rahatsız verici olan bir sorunun algılanmasıdır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014). Bazı bilimsel araştırmalarda ise rahatsız edici bir durum değil var olan bir durumun ayrıntılı olarak tespit edilmesi söz konusudur. Problemin tanımlanması, var olan problem durumunun kendine has özelliklerinin ve içinde bulunduğu farklı durum ve olaylarla olan ilişkisi ve bu ilişkilerin özelliklerinin tanımlanmasıdır. Çözüm önerisi tahminlerinde bulunulması, var olan problem durumunun ve ya durum tespitlerinin çözüme kavuşturulması ya da açıklanabilmesi adına uygulanacak olan çözüm yöntemlerinin test edilmek üzere belirlenmesi sürecini kapsar. Bu safhada çözüm için getirilen öneriler, amaç cümlesi veya cümleleri, hipotez veya soru halinde açık ve

belirgin olarak ifade edilir. Araştırma için yöntem geliştirilmesi, çözüm önerisi için sunulan yöntemlerin test edilirken ne tür bir yol izleneceğinin belirlenmesidir. Bu safha da verilerin hangi şekilde nerelerden veya kimlerden hangi araçlar vasıtasıyla toplanacağı ve toplanan bu verilerin analizi için nasıl bir sürecin izlenmesi gerektiği belirlenir. Daha sonraki aşama ise verilerin toplanıp analiz edilmesidir yöntemde belirlenen veri toplama araçları kullanılarak elde edilen veriler uygun tekniklerle analiz edilir. Yorumlama ve sonuç çıkarımının yapılması ise analiz sonuçlarından elde edilen veriler ışığında çözüm önerileri hakkında bir karar vermek ve çıkarımda bulunmak için kullanılan bilimsel yöntemlerin son safhasıdır(Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

Yukarıda verilen bilgiler ışığında yapılan bu araştırmada kullanılan, araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının THU dersi ile ilgili düşüncelerin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada, karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemler, yapılan bir çalışmada kullanılan nitel ve nicel araştırmaların ve bunlardan elde edilen verilerinin birleştirilmesini veya bütünleştirilmesini gerektirmektedir (Cresweel, 2014) Nitel ve nicel araştırma yöntemleri yapılan bir araştırma içinde birlikte kullanıldıklarında, kıyaslanabilir sonuçlar vereceğinden dolayı yapılan araştırmanın güvenilirliği de yüksek olacaktır (Patton, 2015). Nicel araştırma yöntemi olarak betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Nicel verilerin elde edilmesinde Özdemir ve Tokcan (2010) tarafından geliştirilen “THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeği” (THUDDÖ) olarak adlandırılan(Ek 7) likert tipi bir ölçme aracıyla ve nitel verilerin elde edilmesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu(Ek 8) kullanılmıştır. Ölçeğin kullanılabilmesi için gerekli izinler ölçeği hazırlayan araştırmacılardan alınmıştır(Ek 9).

Çalışmada nitel veriler ise araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sürece ilişkin görüşlerinin derinlemesine belirlenebilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın deseni karma yöntemli desenlerden açıklayıcı sıralı karma desendir. Araştırmacının ilk olarak nicel çalışmayı yürütüp sonuçları analiz ettikten sonra elde ettiği bu sonuçları nitel araştırmayla daha kapsamlı

biçimde açıklamak için tekrar yapılandırılmasını içeren bir desendir. Başlangıçtaki nicel veri sonuçları, sonra nitel verilerle açıklandığı için açımlayıcı olarak nitelendirilecektir. İlk nicel aşamayı bir nitel aşama takip ettiği için de sıralı olarak adlandırılmaktadır (Creswell, 2013).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2014-2015 bahar döneminde Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Resim-iş Öğretmenliği anabilim dalında eğitim gören 4. sınıf THU dersini alan öğrencilerden oluşmaktadır. THU dersini alan öğretmen adaylarının tamamına ulaşılması hedeflendiğinden örneklem seçme yoluna gidilmemiştir.

3.3. Verilerin Toplama Araçları

THU dersinin Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının görüşlerinin incelenmesine ilişkin yapılan bu çalışmada nicel veriler Özdemir ve Tokcan (2010) tarafından geliştirilen “THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeği” olarak adlandırılan likert tipi bir ölçme aracı ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılan likert tipi ölçeğin geliştirilme süreci Niğde Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesinde THU dersini alan öğrencilerle yapılan görüşmeler ve onlara yönlendirilen açık uçlu sorularla dersin kapsamında öğrenilen şeylerle, gerçek hayatta ve öğretmenlik mesleği alakalı ne tarz kazanımlar elde ettikleri, ders sürecinde gerek planlama gerekse uygulama ve değerlendirme aşamasında karşılaşılan durumlar, dersin işleniş ve uygulanışıyla ilişkili diğer görüşleri de alınmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde ve onlara yöneltilen açık uçlu sorularda vermiş oldukları cevaplar incelenmiş ve bu cevaplar doğrultusunda öğrenci görüşleri ayrı ayrı maddeler halinde sınıflandırılmıştır. Her bir madde altında toplanan cevaplar, aynı yahut benzer manada olanlar ile birleştirilmek kaydıyla, anlamlı ifadelerle çevrilmiş ve ölçekte kullanılabilecek maddeler halini almıştır.(Özdemir ve Tokcan, 2010: 49-50).

Bu araştırmada kullanılan THU dersinin değerlendirilmesi ölçeği(Ek 7) yapısı ve ölçmek istediği nitelikler açısından benzer hedef kitlelere hitap ettiği için herhangi bir

değişikliğe gidilmeden var olduğu haliyle kullanmanın uzman görüşleri de alınarak uygun olacağı düşünülmüştür.

Araştırmada kullanılan nitel veri toplama aracı olarak ise Yarı Yapılandırılmış Görüşme formları(Ek 8) kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler: Bu görüşme tekniğini kullanmanın temel gayesi genellikle öne sürülen bir hipotezi denemek değil: tersine diğer insanların tecrübelerini ve bu tecrübeleri edinirken hangi yollarla anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmaktır (Türnüklü, 2000, 544). Bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme formları öğretmen adaylarının THU'na ilişkin düşünceleri, karşılaştıkları sorunlar ve süreç içinde yaşadıkları deneyimleri daha derinlemesine analiz edebilmek amacıyla deney grubuna uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının THU dersi uygulamaları sırasında uygulanan aktif öğrenme tekniklerine yönelik gerçekleştirilen uygulamalara yönelik düşünceleri, karşılaştıkları sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlanmıştır. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği'nde çalışmayı yürütmekte olan araştırmacı görüşme esnasında sorulacak soruları daha önceden hazırlar fakat görüşmenin yapıldığı süreçte araştırmaya katılan kişilere bir miktar esneklik payı bırakılarak var olan soruların tekrardan düzenlenmesine ve tartışılmasına müsaade eder (Ekiz, 2013).

Yarı yapılandırılmış görüşme formu, araştırmacı tarafından hazırlanan ve alan uzmanı öğretim üyeleri tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirildikten sonra oluşturulmuştur. Görüşmeye katılmak isteyenlerin tamamına Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin kazanımları, uygulanması sürecinde yüz yüze gelinen durumlar ve sıkıntılar ve uygulamaya gidilen kurumla alakalı düşüncelerine, dersin değerlendirilmesi sürecine, kendilerinden neler beklendiğine, araştırmacının konumuna, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağına ve başka bir yerde kullanılmayacağına dair açıklamalar yapılmıştır. Deneysel işlem sürecinde aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı deney grubundaki katılımcıların görüşme için uygun oldukları zamanı bildirmeleri istenmiştir. Öğretmen adaylarının görüşleri kendi izinleriyle alınmıştır. Katılımcılara araştırma sürecinde sorular hakkında görüşlerini bildirirken hangi yolla kayıt altına alınmasını istedikleri de sorulmuştur. Katılımcıların tümü görüşmelerin yazılı yolla ifade edeceklerini belirttikleri için görüşmeler yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler önceden belirlenen sürelerde, öğretmen adaylarının kendilerini

rahat hissedecekleri ve fikirlerini çekinmeden açıklayabilecekleri bir ortamda, araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmıştır. Katılımcılarla 20-25 dakika arasında süren görüşmeler yazılı olarak kayıt edilmiş ve görüşme süresinin bitiminde katılımcının okuması sağlanarak görüşme sonlandırılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulandıktan sonra bulunan verilerinin analiz edilebilmesi için, nitel verileri düzenli bir şekilde incelemeyi ve sağlayan veri kodlaması yapılır, bulunan veriler genel sınıflandırmalar yapıp kategorilere ayrılır ve verilerin daha anlamlı hale getirilmesi sağlanır. Bu şekilde değişik bölümlerde bulunan ve anlamsal yönden birbiriyle ilintili olan verilerin bir araya toplanması ve ilişkilendirilmesi olağan olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada veri kodlaması tekniği uygulanarak nitel verilerin düzenlenmesinde kayda değer bir kolaylık sağlanmış ve veriler anlamlı hale getirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Nitel verilerin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Görsel Sanatlar öğretmen adaylarının THU dersine dair görüşlerini almak amacıyla yapılacak olan görüşmeler ve bu görüşme sonucunda elde edilecek nitel veriler kullanılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarmayı amaçlayan içerik analizi; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması şeklinde belirtilen dört aşamada veri analizi gerçekleştirilmiştir. (Gülbahar ve Alper, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2003).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde, THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirleyebilmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen verilerin analiz işlemleri ve sonuçlarına ilişkin bulgular sunulmaktadır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Likert tipi ankette bulunan maddelerin frekans, yığılmalı frekans, yüzde ve yığılmalı yüzde değerleri aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 4.1.

THU Dersinde Projelerin Belirlenmesinde Öğretim Elemanı Rehberlik Görevini Yaptı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	2	3	4.4	6.6
Kısmen katılıyorum	4	7	8.9	15.5
Katılıyorum	20	27	44.5	60.0
Oldukça katılıyorum	18	45	40.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.1 de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 44,4 ile katıldıkları %40'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinde öğretim elemanının gerekli rehberliği yaptığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.2.

THU Dersinin Uygulama Sürecinde Öğretim Elemanı Yeterli Desteği Gösterdi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	1	3	2.2	6.6
Kısmen katılıyorum	6	9	13.3	19.9
Katılıyorum	12	21	26.7	46.6
Oldukça katılıyorum	24	45	53.4	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.2’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 26,7 ile katıldıkları %53,3’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanma sürecinde öğretim elemanının yeterli desteği gösterdiği ileri sürülebilir.

Tablo 4.3.

THU Uygulamalarında Öğretim Elemanımız Bizimle Birlikte Uygulama Sürecine Katıldı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	3	5	6.7	11.1
Kısmen katılıyorum	5	10	11.1	22.2
Katılıyorum	15	25	33.3	55.6
Oldukça katılıyorum	20	45	44.4	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.3’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 33,3 ile katıldıkları %44,4’ün de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanma sürecinde öğretim elemanının, öğretmen adayları ile yeteri kadar uygulamaya katıldığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.4.

Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirme Sürecinde Objektif ve Geçerli Kriterler Belirleyebildi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	-	2	-	4.4
Kısmen katılıyorum	4	6	8.9	13.3
Katılıyorum	15	21	33.3	46.7
Oldukça katılıyorum	24	45	53.3	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.4’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 33,3 ile katıldıkları %53,3’nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin değerlendirilmesinde öğretim elemanının objektif ve geçerli kriterler belirlediği ileri sürülebilir.

Tablo 4.5.

Öğretim Elemanımız THU’nun Değerlendirme Sürecinde Eşit ve Objektif Bir Tutum Sergiledi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	1	2	2.2	4.4
Kısmen katılıyorum	4	6	8.9	13.3
Katılıyorum	9	15	20.0	33.3
Oldukça katılıyorum	30	45	66.7	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.5’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 20,0 ile katıldıkları %66,7’nin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının grupları değerlendirmede eşit ve objektif davrandığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.6.

Öğretim Elemanı THU'nun Değerlendirme Sürecinde Grup İçinde Adaletli ve Eşit Bir Şekilde Davrandı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	3	4	6.7	8.9
Katılıyorum	14	18	31.1	40.0
Oldukça katılıyorum	27	45	60.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.6'da verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 31,1 ile katıldıkları %60,0'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının her grup üyesini adaletli ve eşit biçimde değerlendirdiği ileri sürülebilir.

Tablo 4.7.

Öğretim Elemanı THU Dersinin Değerlendirilme Sürecinde Uygulamada Gerçekleştirilen Bütün Çalışmaları Değerlendirmede Dikkate Aldı

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	2	3	4.4	6.6
Katılıyorum	17	20	37.8	44.4
Oldukça katılıyorum	25	45	55.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.7'de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 37,8 ile katıldıkları %55,6'nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak öğretim elemanının dersin değerlendirilmesinde uygulamanın başından sonuna kadar tüm çalışmaları değerlendirdiği ileri sürülebilir.

Tablo 4.8.

THU Dersi Sayesinde Toplumsal Duyarlılığımın ve Farkındalığımın Arttığına İnanıyorum.

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	2	2	4.4	4.4
Az katılıyorum	-	2	-	4.4
Kısmen katılıyorum	2	4	4.4	8.8
Katılıyorum	16	20	35.6	44.4
Oldukça katılıyorum	25	45	55.6	100.0
Toplam	45	45	100,0	100.0

Tablo 4.8’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 35,6 ile katıldıkları %55,6’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen adaylarına toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandırdığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.9.

THU Dersi İşbirliği Yapabilme Becerimin Geliştirmesine Olumlu Katkıları Oldu

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	1	2	2.2	4.4
Kısmen katılıyorum	3	5	6.7	11.1
Katılıyorum	13	18	28.9	40.0
Oldukça katılıyorum	27	45	60.0	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.9’da verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 28,9 ile katıldıkları %60,0’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen adaylarının işbirliği yapma becerilerinin geliştiği ileri sürülebilir.

Tablo 4.10.

Öğretmen Eğitiminde THU Dersinin Gerekli Olduğunu Düşünüyorum

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	1	1	2.2	2.2
Az katılıyorum	-	1	-	2.2
Kısmen katılıyorum	5	6	11.1	13.3
Katılıyorum	7	13	15.6	28.9
Oldukça katılıyorum	32	45	71.1	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.10'da verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 15,6 ile katıldıkları %71,1'inin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin öğretmen gerekli olduğunu düşündükleri ileri sürülebilir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.11.

THU Dersinin Uygula Sürecinde Fakültemizin Olanaklarından Gerekli Ölçüde Faydalandık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	10	10	22.2	22.2
Az katılıyorum	3	13	6.7	28.9
Kısmen katılıyorum	9	22	20.0	48.9
Katılıyorum	15	37	33.3	82.2
Oldukça katılıyorum	8	45	17.8	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.11'de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %22,2 ile hiç katılmadıkları %20,0 ile kısmen katıldıkları % 33,3 ile katıldıkları %17,8'nin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması boyunca fakültenin imkânlarından (fotokopi, çıktı alınması vs.) faydalandıkları fakat yeterli düzeyde olmadığı ileri sürülebilir.

Tablo 4.12.

Bölüm ve Fakülte Yönetimi Karşılaştığımız Problemlere Çözümüne İlişkin Yardımcı Oldu

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	5	5	11.1	11.1
Az katılıyorum	3	8	6.7	1.8
Kısmen katılıyorum	9	17	20.0	37.8
Katılıyorum	12	29	26.7	64.4
Oldukça katılıyorum	16	45	35.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.12’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %20,0 ile kısmen katıldıkları % 26,7 ile katıldıkları %35,6’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde bölüm/fakülte yönetimi gerekli olduğunda problemleri çözmelerine yeterli düzeyde yardımcı olduğu ileri sürülebilir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.13.

THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Yönetici ve Yetkililer Bizi Destekledi

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	3	3	6.7	6.7
Az katılıyorum	2	5	4.4	11.1
Kısmen katılıyorum	7	12	15.6	26.7
Katılıyorum	17	29	37.8	64.4
Oldukça katılıyorum	16	45	35.6	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.13’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %15,6 ile kısmen katıldıkları % 37,8 ile katıldıkları %35,6’nın da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde gittikleri kurumda/kurumlarda yönetici ve yetkililerin yeterince desteğini gördükleri ileri sürülebilir.

Tablo 4.14.

THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Çalışanların Desteğini Gördük

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	3	3	6.7	6.7
Az katılıyorum	2	5	4.4	11.1
Kısmen katılıyorum	5	10	11.1	22.2
Katılıyorum	12	22	26.7	48.9
Oldukça katılıyorum	23	45	51.1	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.14’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde % 26,7 ile katıldıkları %51,1’inin de oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde gittikleri kurumda/kurumlarda çalışanların yeterince desteğini gördükleri ileri sürülebilir.

4.4. Dördüncü Alt probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4.15.

Dersin Uygulanması Sürecinde Ulaşım Yönünden Sorunlar Yaşadık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	6	6	13.3	13.3
Az katılıyorum	4	10	8.9	22.2
Kısmen katılıyorum	8	18	17.8	40.0
Katılıyorum	14	32	31.1	71.1
Oldukça katılıyorum	13	45	28.9	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.15’de verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %17,8 ile kısmen katıldıkları % 31,1 ile katıldıkları %28,9’unun da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorun yaşayan öğretmen adayları olduğu ileri sürülebilir.

Tablo 4.16.

THU Dersin Uygulama Aşamasında Maddi Yönden Birtakım Sorunlarla Karşılaştık

	Frekans	Yığılmalı frekans	Yüzde (%)	Yığılmalı yüzde
Hiç katılmıyorum	8	8	17.8	17.8
Az katılıyorum	3	11	6.7	24.4
Kısmen katılıyorum	11	22	24.4	48.9
Katılıyorum	11	33	24.4	73.3
Oldukça katılıyorum	12	45	26.7	100.0
Toplam	45	45	100.0	100.0

Tablo 4.16’da verilen tabloda öğretmen adaylarının önermeye verdikleri cevaplar incelendiğinde %17,8 ile Hiç katılmadıkları %24,4 ile kısmen katıldıkları %24,4 ile katıldıkları %26,7’nin da oldukça katıldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Bu verilere dayanarak THU dersinin uygulanması boyunca maddi açıdan (para, beslenme vb.) sıkıntılar yaşadıkları ileri sürülebilir.

Tablo 4.17

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Dersin Faydaları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	S
1.THU dersi sayesinde toplumsal duyarlılığımın ve farkındalığımın arttığına inanıyorum.	45	4.38	.94
2. THU dersi işbirliği yapabilme becerimin geliştirmesine olumlu katkıları oldu	45	4.43	.90
3. Öğretmen eğitiminde THU dersinin gerekli olduğunu düşünüyorum	45	4.54	.87
Toplam	45	4.45	.90

Tablo 4.17’de görüleceği gibi elde edilen verilere göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının görüşleri incelendiğinde Topluma Hizmet Uygulamaları dersinin kendileri açısından oldukça faydalı olduğu ($\bar{X} = 4,45$) bulunmuştur. Diğer bir deyişle öğretmen adayları THU dersine ilişkin görüşlerinde, “bu ders sayesinde toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandıkları ve yine dersin kendi kişiliklerine diğer katkısının da işbirliği yapma becerilerinin gelişimini sağlaması ayrıca dersin öğretmen yetiştirme

programlarında ne kadar gerekli olduğunu ” ilgili maddelerde oldukça katılıyorum düzeyinde görüş belirterek ortaya koymuşlardır.

Tablo 4.18.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Öğretim Elemanı” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	S
1. THU dersinde projelerin belirlenmesinde öğretim elemanı rehberlik görevini yaptı	45	4.16	.93
2. THU dersinin uygulama sürecinde öğretim elemanı yeterli desteği gösterdi	45	4.23	1.07
3. THU uygulamalarında öğretim elemanımız bizimle birlikte uygulama sürecine katıldı	45	4.07	1.12
4. Öğretim elemanı THU dersinin değerlendirme sürecinde objektif ve geçerli kriterler belirleyebildi	45	4.32	.98
5. Öğretim elemanımız grupları değerlendirmede eşit ve objektif davrandı	45	4.47	.92
6. Öğretim elemanımız THU’nun değerlendirme sürecinde eşit ve objektif bir tutum sergiledi	45	4.47	.82
7. Öğretim elemanı THU’nun değerlendirme sürecinde grup içinde adaletli ve eşit bir şekilde davrandı	45	4.45	.79
Toplam	45	4.31	.95

Tablo 4.18’deki verilere göre, öğretmen adaylarının cevaplanan ölçeğin “öğretim elemanı” alt boyutuyla ilgili görüşleri ağırlıklı olarak “katılıyorum” ile “Oldukça katılıyorum” arasında ($\bar{X}$ =4,31) düzeyde çıkmıştır. Bu değerden yapılacak çıkarım öğretmen adaylarının kendilerine danışmanlık yapan öğretim elemanlarından ağırlıklı olarak memnun olduklarıdır.

Tablo 4.19.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Fakülte Olanakları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	S
1. THU dersinin uygulama sürecinde fakültemizin olanaklarından gerektiği ölçüde faydalandık	45	3.18	1.42
2.Bölüm ve fakülte yönetimi karşılaştığımız problemlere çözümüne ilişkin yardımcı oldu	45	3.69	1.33
Toplam	45	3.44	1.38

Tablo 4.19'da elde edilen verilere göre, öğretmen adaylarının THU dersinin uygulandığı süreç boyunca fakültenin imkânlarından faydalanma konusundaki genel görüşleri “ Katılıyorum” ($\bar{X}$ =3,44) düzeyindedir. Elde edilen değerden, öğretmen adaylarının fakülte imkânlarından orta düzeyde faydalandıkları ve yaşandıkları sorunların çözümünde pekte sıkıntı yaşamadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 4.20.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Uygulamaya Gidilen Kurum” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	S
1. THU uygulamaları boyunca işbirliği yapan kurumlarda yönetici ve yetkililer bizi destekledi	45	3.92	1.15
2. THU Uygulamaları Boyunca İşbirliği Yapan Kurumlarda Çalışanların Desteğini Gördük	45	4.12	1.20
Toplam	45	4.02	1.17

Tablo 4.20'de elde edilen verilere göre Öğretmen adayları uygulamaya gittikleri kurumla ilgili genel olarak “oldukça katılıyorum” görüşünü beyan etmişler ve ($\bar{X}$ =4,02) düzeyi tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adayları, uygulama boyunca gittikleri kurumlardaki yöneticiler ve diğer çalışanların genel olarak kendilerine yardımcı olduklarını ve desteklerini esirgemediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.21.

Öğretmen Adaylarının Ölçeğin “Maddi Sorunlar” Alt Boyutuna İlişkin Görüşleri

Maddeler	N	$\bar{X}$	S
1. Dersin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorunlar yaşadık	45	3.54	1.36
2. THU dersin uygulama aşamasında maddi yönden birtakım sorunlarla karşılaştık	45	3.36	1.42
Toplam	45	3.45	1.39

Tablo 4.21'de elde edilen verilere göre, katılımcıların THU dersinin uygulanması süresince kısmi de olsa maddi sıkıntılar çektiklerini görüşlerinde belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulama boyunca özellikle para, yemek vb. gibi konularda bazı maddi sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Nitel araştırmalar için örneklem grubuna karar vermek nicel araştırmalara göre daha zordur. Çünkü izlenmesi gereken net bir yol yoktur. Burada önemli olan neyi bilmek istediğiniz, araştırmanın amacı, güvenilirlik durumu ve elde bulunan zaman ve kaynaklar ölçüsünde neler yapabileceğinizdir. Her zaman olduğu gibi kısıtlı kaynaklarla küçük bir örneklem grubuyla özel bir olguyu derinlemesine araştırmayı veya daha geniş kapsamlı bir araştırma için büyük bir örneklem grubuyla çalışmayı seçebilirsiniz (Büyüköztürk, vd., 2014). Bu bağlamda araştırma örneklemini 30 kişiyle sınırlı tutulup nitel veriler yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılarak analizleri gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde veri kodlaması yapılarak, elde edilen veriler kategoriler altında sınıflandırılır ve anlamlı hale getirilir. Böylelikle farklı bölümlerde yer alan ve anlam bakımından ilişkili olan verilerin bir araya getirilmesi ve ilişkilendirilmesi mümkün olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2003). Bu çalışmada nitel verilerin düzenlenmesinde önemli bir kolaylık sağlayan veri kodlaması yapılarak. Veriler anlamlı hale getirilmiştir. Elde edilen veriler birbirinden bağımsız iki uzman tarafından analizleri yapılarak, elde edilen benzerlikler ve farklılıklar incelenerek sonuçlara ulaşılmıştır. Uzmanların yapmış oldukları analizlerin tutarlılığını belirlemek için Miles ve Huberman'ın (1994:4) önerdiği

güvenirlilik formülü $[Güvenirlilik = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı})]$ kullanılmış, hesaplama sonucunda güvenirliliğin %85'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Güvenirlilik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1984). Buradan elde edilen sonuçlar ışığında araştırmanın güvenilir olduğu kabul edilmiştir.

Tablo 4.22.

İlerde Mesleki Yaşantınızda Bu Dersin Size Yararlı Olacağını Düşünüyor Musunuz? Nedenini Açıklayınız.

Maddeler	f	%
Evet	26	86.68
Hayır	1	3.33
Kararsızım	3	9.99
Toplam	30	100

Tablo 4.22 incelendiğinde öğretmen adayları içinde bu dersin yararlı olacağını düşünenlerin oranının %86,68 olduğu, yararlı olmayacağını düşünenlerinin ise %3,33 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %9,99dur. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin yararlı/yararsız olduğunu düşündükleri görülmektedir. Derse ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö2. *Rehabilitasyon merkezlerine uygulamaya gitmekteyiz. Özel eğitime muhtaç öğrencilere nasıl yaklaşabileceğimi, onlarla nasıl iletişim kurabileceğimi ve onların davranış biçimlerinden ne gibi sonuç çıkarabileceğim konusunda bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum. Bu durumun empati yapabilmelerini sağladığını ve dolayısıyla öğretmenlik mesleğine atandığım takdirde engelli öğrencilere daha yararlı olacağımı düşünüyorum. Bu nedenle THU dersinin son derece gerekli olduğunu her öğretmen adayının bu dersi alması gerektiğini düşünüyorum.*

Ö4. *THU dersinde toplumun sorunlarına farklı açılardan yaklaşabilmeyi öğrendiğimi düşünüyorum. Farklı yaş ve meslek grubundan insanlarla ve öğrencilerle daha sağlıklı iletişimler kurmama neden oldu. İleriki meslek hayatımda bunun benim için çok fayda sağlayacağını düşünüyorum.*

Ö7. Öğretmenlik mesleğinin topluma karşı birçok konuda sorumluluk gerektirdiği, öğretmenlerin üzerine düşen toplumsal görevleri olduğu ve bu görevleri yerine getirirken doğru iletişim kanalları kullanabilmeyi ve iş birliği içinde çalışabilmeyi, THU dersi bana aşılamıştır.

Tablo 4.23.

Bu Dersin Lisans Programında Olması Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Gerekli	28	93.34
Gereksiz	1	3.33
Kararsızım	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 4.23 öğretmen adaylarının THU dersinin lisans programında yer almasına ilişkin görüşleri incelendiğinde gerekli olduğunu düşünenlerin oranının %93,34 olduğu, gereksiz olduğunu düşünenlerinin ise %3,33 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %3,33 dür. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin lisans programlarında gerekli/gereksiz olduğunu düşündükleri görülmektedir. Dersi lisans programlarında yer almasına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö3. *Bu dersin lisans programında olmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. THU dersinin ileriki meslek hayatımda ne gibi sorunlarla karşılaşabileceğimi ve bu sorunların üstesinden nasıl gelebileceğim hakkında bir rehber niteliği taşıdığını düşünüyorum.*

Ö6. *Bu dersi alan üniversite öğrencilerinin daha bilinçli olduğu ve bütün lisans programlarında da olması gerektiğini düşünüyorum. Fikir, düşünce ve davranışlarımı geliştirdiğini ve bana beceri kazandırdığına inanıyorum.*

Ö9. *Dersin bana yararlı bilgiler kattı fakat son sınıf programında yer almasının beni biraz zorladı. KPSS sınavına hazırlandığım için yeterince derse odaklanamadım. Keşke daha önce ki yıllarda bu dersi almış olsaydım.*

Tablo 4.24.

THU Dersinin Kişisel Gelişiminizde Hangi Yönlerinize Katkısı Olduğunu Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Empati yapabilme	6	20
Yardımlaşma	4	13.34
Sosyal konularda duyarlılığı artırma	8	26.66
Toplum değerlerine saygılı olma	6	20
Kendine güvenme	5	16.67
Bir katkısı olmadı	1	3.33
Toplam		100

Tablo 4.24'deki verilere göre Öğretmen adayları THU dersi sayesinde kendilerinde; empati yapabilme%20, yardımlaşma%13,34, sosyal konularda duyarlılıklarını artırma%26,66, toplum değerlerine saygılı olma%20, kendine güvenme%16,67, katkısı olduğunu bildirir iken, dersin bir katkısı olmadı%3,33 görüşünü savunan küçük bir yüzdelik dilimde mevcuttur. Aşağıda bazı öğrenci açıklamalarına yer verilmiştir.

Ö13 Evet kişisel gelişimimize katkıları çok oldu. Rehabilitasyon merkezine gitmeden önce öğrencilerden korkuyordum onlara yaklaşılamıyordum. Şimdi onlarla empati kurup rahat iletişime geçebiliyorum. İyi ki rehabilitasyon merkezine gitmişim.

Kendilerine olan güven ve saygılarının gelişimiyle, karşılaşabilecekleri güçlükleri aşabileceklerine inanmaktadırlar. Aşağıda verilen öğrenci açıklaması genel düşünceyi de barındırdığı için önemli bulunmuştur.

Ö20, İnsanlarla iletişim kurabilme, karşılaştığım sorunlara çözüm odaklı bakabilme, sosyal konularda duyarlılık kazanma, toplumun değerlerine karşı saygılı davranma gibi özellikler kazanarak bu dersin(THU) kişisel gelişimimi bir adım daha ileri taşıdığı görüşündeyim.

Tablo 4.25.

Bu Ders Yaşama Bakış Açınızı Değiştirdi Mi?

Maddeler	f	%
Değiştirdi	24	80
Değiştirmedi	2	6.66
Kararsızım	4	13.34
Toplam	30	100

Tablo 4.25 incelendiğinde öğretmen adayları içinde bu dersin bakış açılarını değiştirdiğini düşünenlerin oranının %80 olduğu, değiştirmediğini düşünenlerinin ise %6,66 olduğu görülmektedir. Kararsız olanların oranı ise %13,34 tür. Elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının bu dersin yaşama bakış açılarını değiştirdiklerini düşündükleri görülmektedir. Derse ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerinden bazıları aşağıda verilmiştir;

Ö7, Evet değiştirdi. Artık öğrencilere karşı tutumum daha iyi.

Ö13, Benim yaşama bakış açımı çok değiştirdiğini söyleyebilirim. Çünkü artık insanlara daha hassas davranıyorum, kimseyi kırmaya kıyamıyorum.

Ö30, Bu dersi aldıktan sonra bazı durumlarda, olayların birde farklı boyutu olduğunu ve birde oradan baktığımı fark ettim.

Özellikle farklı insan toplulukları ve farklı meslek gruplarında ki bireyler hakkında daha sığ düşüncelere sahipken THU dersini aldıktan sonra farklı kurumlarda uygulamalara katılan öğretmen adayları önyargılarından sıyrılıp empati kurma becerilerini geliştirdiklerini ve daha hassas yaklaşımlar sergilediklerini dile getirmişlerdir.

Tablo 4.26.

Bu Derste Gerçekleştirdiğiniz Uygulama ve Projeleri Gerçekleştirirken Faydalı Olduğuna İnandınız Mı?

Maddeler	f	%
İnandım	27	90
İnanmadım	2	6.67
Kararsızım	1	3.33
Toplam	30	100

Tablo 4.26 verilerine göre öğretmen adayları derste ki uygulama ve projelerin gayet faydalı olduğuna inanmakla%90 birlikte uygulamak istedikleri bazı projelerin materyal ve imkân eksikliğinden dolayı yarım kaldığını ya da hayata geçirilemediğini ifade ederek; bu durumun onlarda bir burukluk oluşturduğunu belirtmişlerdir. Fakat her şeye rağmen elde ki imkânlar doğrultusunda gerçekleştirdikleri projelerin bile çok faydalı olduğunu düşünmektedirler. Ders sürecinde ki uygulama ve projelerin faydalı olduğuna inanmayanlar%6,67 ve kararsız kalanlar ise %3,33 oranında kalmıştır.

Tablo 4.27.

THU Dersi Sizce Nereelerde İşlenmeli, Farklı Kurumlarda Gerçekleştirilmesi Hakkında Neler Düşünüyorsunuz?

Maddeler	f	%
Müzelerde	3	10
İlkokul ve ortaokullarda	2	6.67
Rehabilitasyon merkezlerinde	10	33.33
Kütüphanelerde	2	6.67
Yaşlı Huzur evlerinde	5	16.67
Hastanelerde	3	10
Yuvalar ve Yetiştirme Yurtlarında	5	16.66
Toplam	30	100

Tablo 4.27'deki verilere göre müzelerde%20 ilkokul ve ortaokullarda%6,67 rehabilitasyon merkezlerinde %33,33 kütüphanelerde %6,67 yaşlı huzur evlerinde

%16.66 hastanelerde %10 ve yuvalar ve yetiştirme yurtlarında %16.66 olarak belirtmişlerdir.

Öğretmen adayları genel olarak farklı kurumların kendileri için faydalı olduğunu düşünüyor. Bu dersin amacının yerine getirilmesi hakkında farklı kurumlarda uygulamaya gitmenin gerektiğini vurgulayan öğretmen adayları, gidilen her farklı kurumun kendilerine farklı deneyimler kattığını belirtmişlerdir. Farklı kurumlar hakkında daha çok bilgi sahibi olduklarını, sosyal ilişkilerinin geliştiğini ve her kurumun imkân ve şartlarını öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Bazı öğretmen adayları ise uygulamaya gidilen kurumların birbirine benzer yapıda ki kurumlar olması gerektiğini belirtmiştir.

Tablo 4.28.

THU Dersinin Amacına Ulaştığını Düşünüyor Musunuz?

Maddeler	F	%
Evet	26	86.68
Hayır	2	6.66
Kararsızım	2	6.66
Toplam	30	100

Tablo 4.28'e göre öğretmen adayları THU dersinin amacına ulaştığı konusunda evet diyenler% 86,68 hayır diyenler%6,66 ve kararsız kalanlar ise%6,66 oranında düşüncelerini belirtmişlerdir. Dersin amacına ulaşıp ulaşılmadığı sorusuna en büyük yüzdelik dilimi evet olarak veren öğrenciler dersin amacına ulaştığını göstermişlerdir.

Tablo 4.29.

Sizce THU Dersinin Amacına Daha İyi Ulaşabilmesi İçin Ne Gibi Etkinlikler Veya Uygulamalar Yapılabilir?

Maddeler	f	%
THU dersinin lisans programındaki yeri değiştirilmeli	11	36.67
THU dersi için kurumlar bilgilendirilmeli	6	20
THU dersi için gidilen kurumlara az da olsa bir ödeme fakülte tarafından yapılmalıdır.	7	23.33

Öğretmen adaylarının branşlarına yönelik projeler yapılmalı	6	20
Toplam	30	100

Tablo 4.29'daki verilere göre THU dersinin amacına daha iyi ulaşabilmesi için dersin lisans programında ki yerinin değiştirilmesini isteyen %36,67 THU dersi için gidilen kurumların bilgilendirilmesini isteyen %20 bu dersin uygulanma sürecinde öğretmen adaylarına maddi katkı sağlamak için fakülte tarafından az da olsa bir ödeme yapılmasını isteyen %23,33 ve öğretmen adaylarının kendi branşlarına yönelik projelerin yapılmasını isteyen %20 öğretmen adayı bulunmaktadır. Yukarıda ki genellemeler dışında ise dikkate değer bir açıklama gelmemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER

Tezin bu bölümde araştırma sonunda elde edilen bulgular ışığında çalışmanın genel bir özetine ve bu sonuçlara dayalı olarak önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Modern çağın bize sunduğu sayısız teknolojik nimetin yanı sıra önümüze koyduğu birçok sorun da inkâr edilemez. Bu sorunların belki büyük çoğunluğu toplumsal kökenli nedenlerden kaynaklanmaktadır. Teknik olarak gün geçtikçe gelişirken toplumsal ilişkilerimizi ve insani değerlerimizi kaybediyoruz, işte bu nokta da ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “ milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir” veciz sözü THU dersinin öğretmen adaylarına verilmesinin önemini bir kat da arttırmaktadır. Öğretmenler, gelecek kuşakların şekillenmesinde önemli bir rol oynadıkları gibi insanların toplum içerisinde karşılaştığı sorunların nedenleri ve sonuçlarını daha yakından görürler. Bugün ve gelecekte toplumsal ve insani olarak olabilecek sorunları öngörme yetisine belki de bu önemli rollerinden dolayı sahiptirler. Öğretmenlerimize, yeni nesillerimizi şekillendirdiği ve bulunduğu çevrelerde gerek bilgisiyle gerek kültürüyle aydınlığın timsali oldukları için toplumsal projelerde en büyük önemi arz etmektedir.

Bu bölümde araştırma kapsamında ulaşılan bulguların sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda yapılacak olan tartışmalara yer verilmiştir. Araştırmada, THU dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini ne düzeyde etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca söz konusu değişkenlere yönelik öğrenci görüşleri analiz edilerek nitel verilere ulaşılmış ve bu verilerin nicel verileri destekleyip desteklemediğine bakılmıştır. Araştırmanın alt problemlerine ilişkin nicel ve nitel bulgulara ait sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

5.1.1. Nicel bulgulara ilişkin sonuçlar

Öğretmen adaylarının THU Dersinin Değerlendirilmesi Ölçeğine verdikleri cevaplar incelendiğinde THU dersinin kendileri açısından oldukça faydalı olduğu ($\bar{X}=4,45$) görüşüne sahip oldukları “bu ders sayesinde toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandıkları ve yine dersin kendi kişiliklerine diğer katkısının da işbirliği yapma becerilerinin gelişimini sağlaması ayrıca dersin öğretmen yetiştirme programlarında ne kadar gerekli olduğunu ” ilgili maddelerde oldukça katılıyorum düzeyinde görüş belirterek ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğretim elemanının gerekli rehberliği yaptığını ($\bar{X}=4,45$), öğretim elemanından yeterince onları desteklediğini ($\bar{X}=4,23$), bunların yanı sıra öğretmen adaylarının fakülte imkânlarından faydalandıklarını düşündükleri ($\bar{X}=3,44$), uygulama boyunca gittikleri kurumlardaki yöneticiler ve diğer çalışanların genel olarak kendilerine yardımcı olduklarını ve desteklerini ($\bar{X}=4,02$), ifade etmişlerdir. Öğretim elemanından dersin uygulanması süresince gerekli desteği gördükleri görüşünün ise ilk iki görüşten daha olumlu olduğu ve öğretim elemanı dersin değerlendirilmesinde objektif ve geçerli kriterler belirledi, öğretim elemanının grupları değerlendirirken şeffaf şekilde yaklaşması, eşit ve objektif davranması, öğretim elemanının tüm grup üyelerini adaletli ve eşit biçimde değerlendirmesi, öğretim elemanının dersin değerlendirme aşamasında uygulama sürecinin başından sonuna kadar yapılan bütün çalışmaları değerlendirmesi konularında ki görüşlerinin en olumlu görüşleri olduğu belirlendi. Buna karşın öğretmen adayları dersin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorunlar çektiklerini de belirtmişlerdir ($\bar{X}=3,54$),

Elde edilen bu sonuçlar öğretmen adayların THU dersi hakkındaki genel görüşlerinin olumlu olduğu görülmektedir. Bunun nedeni öğretim elemanının, derse ilişkin gerekli önemi göstermesi ve değerlendirme aşamasında adil davranması öğretmen adaylarının THU’ya ilişkin görüşlerini olumlu olmasına neden olmuş olabilir. Elde edilen bulguları destekleyen araştırmalar bulunmaktadır (Gökçe, 2011; Kesten, 2012; Kocadere ve Seferoğlu, 2013; Uğurlu ve Kırıl, 2012; Tilki, 2011).

5.1.2. Nitel bulgulara ilişkin sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin öğretmen adayların THU dersine ilişkin görüşleri alınmış ve içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Elde edilen nitel bulgular, genel olarak öğretmen adaylarının THU dersine olumlu görüşler bildirdiklerini göstermiştir.

Dersin faydaları hakkında ise öğretmen adayları genel olarak THU dersinin onlara faydalı olduğu görüşünde olmaktadır. Dersin onlara toplumsal olaylara karşı duyarlılık ve farkındalık kazandırdığını, işbirliği içinde çalışma yapma becerisi geliştirmelerini sağladığını ve THU dersinin öğretmen eğitimi veren programlarda gerekli olduğu görüşlerini belirtmişlerdir.

Fakülte imkânları konusunda ise öğretmen adaylarının memnuniyet seviyesinin düştüğü gözlenmekle birlikte çok bariz bir şikâyet durumu bulunmamaktadır. Dersin uygulanma sürecinde fakültenin; fotokopi, çıktı alma vs. gibi imkânlarından yararlanma konusunda şikâyetleri daha fazla iken bölüm/fakülte yönetiminin gerekli olduğunda problemleri çözmelerine daha fazla yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Uygulamaya gittikleri kurumlarda ise genel olarak kurum yetkililerinin ve çalışanlarının desteklerini gördüklerini belirtmişlerdir. Tabi bu desteklerin ağırlıklı olarak kurum çalışanları tarafından verildiği gözlemlenmektedir.

Maddi sorunları büyük ölçüde olmayan öğretmen adayları, ulaşım konusunda sorun yaşamaktan ziyade beslenme- yemek konusunda daha fazla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Tabi yukarıda ki sonuçlardan yapılacak çıkarımlar öğretmen adaylarının ders süreci boyunca memnuniyetsizliklerinin üst düzeyde değil kısmen olduğudur.

Araştırmanın nitel verilerinden çıkarılacak sonuçlar ise, THU dersinin öğretmen adaylarına önemli ölçüde katkı sağladığı; sosyal konularda daha hassas davrandıkları, insanlarla olan ilişkilerinde daha etkili oldukları görülmektedir. Farklı kurumlarla, farklı meslek grupları ile işbirliği içinde çalışmalarını farklı kesimlerde ki insanlar hakkında empati kurma becerilerini geliştirmiştir. İnsanlarla olan iletişimlerinde ön yargılı olmamayı öğrenmiş, kendilerini ifade edebilme kabiliyetleri ve özgüvenleri gelişmiştir. İleriki meslek yaşantılarında yaşayabilecekleri sorunlarla yüzleşerek neler yapabilecekleri sorunları nasıl çözebilecekleri hakkında tecrübelerine sahip olmuşlardır.

Öğretmen adaylarının genel beklentisi kendi branşlarına yönelik projelerde yer almak olmuş ve kendilerini bu projelerde daha başarılı olabilecekleri konusunda ifade etmişlerdir. Dersin kesinlikle lisans programında olması yönünde görüş bildirirler de okul deneyimi ile aynı dönemde olmasının onları yorduğu ve daha önce ki yıllarda almalarının daha uygun olacağını belirtmişlerdir. Ders hakkında öğrencilerin ve öğretim elemanlarının daha yerinde proje üretebilmeleri için ders döneminden önce seminer verilmesi ve yapılabilecek örnek projelerin tanıtılması daha uygun olacaktır.

Yapılan benzer araştırmalarda THU dersi hakkında yapılan çıkarımlar şöyledir, Özdemir ve Tokcan (2010), THU dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan çalışmalarında benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgulardan hareketle, çalışma evreninde bulunan öğretmen adaylarının görüşlerine göre THU dersinin onlarda bıraktığı izlenim genel olarak olumlu yönde olduğu ve çoğunlukla kendilerine bu derste danışmanlık yapan öğretim elemanın gerekli seviyede rehberlik yaptığını. Ve kendilerine THU dersinin uygulama süreci boyunca gerekli desteği verdiklerini, tarafsız ve adil şekilde değerlendirme yaptıklarını belirtmişlerdir. Elma ve diğerleri(2010)'nin yaptığı araştırma sonuçlarına bakıldığında, sosyalleşme boyutundaki ifadeler katılım ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının THU dersinde farklı toplumsal kesimlere yönelik geliştirdikleri projeler sayesinde iletişim, dayanışma, sorumluluk duygusu, sorunlara çözüm üretme duyarlılığı gibi konularda sosyalleşmelerine katkı sağladığı belirlenmiştir. Kurtaslan vd. (2012)'nin yaptıkları bir çalışmada Resim-iş öğretmen adayları ve Müzik öğretmen adaylarının katılımıyla gerçekleştirmişlerdir. Güzel sanatlar eğitiminde doğal bir süreç olan performansa dayalı aktivitelerin yanı sıra ihtiyacı olan hedef kitleye yönelik eğitim projeleri hazırlanmalıdır. Yapılan eğitimlerin sonunda ürünler sergilenmelidir. Ulaşılan bu sonuçta da branşa yönelik çalışmaların daha yerinde olacağı ortaya konmuştur.

5.2. Öneriler

Bu bölümde kullanılan yöntemlerle ilgili olarak daha sonraki çalışmalara ışık tutabilecek bazı öneriler sunulmuştur.

1.THU dersine ilişkin özellikle öğretim elemanlarının dersin kapsamı, uygulama süreci ve proje çalışmaları konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Öğretim elemanlarının bilinçlendirilmesi, THU dersi kapsamında daha donanımlı olması açısından hizmet içi eğitime tabi tutulabilirler.

2. THU dersi farklı uygulama yerlerinde, farklı öğrenci gruplarıyla işlenişi, bu işleniş sırasında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlarda karşı karşıya gelinen sorunlara çözüm yolu önerebilen çalışmalar yapılabilir.

3. THU dersi öğretmenlik programlarının ilk yıllarında verilebilir.

4.THU dersi eğitim fakültesi dışında hem diğer programlara da verilebilir.

5.THU dersi için üniversitede de bir koordinasyon birimi kurulabilir. bu birim sayesinde projede destek istenilecek kurumlar ile anlaşma konusunda tek noktadan iletişim kurulabilir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B. Çetin, T. ve Sönmez, Ö. F.(2009) *Topluma hizmet uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Arcagök, S. ve Şahin, Ç.(2013) Öğretim elemanları ve sınıf öğretmen adaylarının “Topluma hizmet uygulamaları” dersine ilişkin görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 32(2), 21-54.
- Arcagök, S. (2011). Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalındaki Topluma Hizmet Uygulamalarının Değerlendirilmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, P. (2006). *Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Baldwin, S., Buchanan, A.M., & Rudisill, M.E. (2007). What teacher candidates learned about diversity, social justice, and themselves from service-learning experiences. *Journal of Teacher Education*, 58(4), 315-27.
- Bell, C., Horn, B. R., & Roxas, K. C. (2007). We know it's service, but what are they learning? Preservice teachers' understandings of diversity. *Equity ve Excellence in Education*, 40(2), 123-133.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel F.(2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Coşkun, H.(2011). *Topluma Hizmet Uygulamaları*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Coşkun, S. Z. (2012). *Topluma hizmet uygulamalarının öğretmen adaylarının değer kazanımlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Creswell, J. W.(2013).*Araştırma deseni*. (Çev. Demir, S. B.).Ankara: Eğiten kitap.
- Dewey, J. (1996). *Demokrasi ve eğitim*. (Çev. T. Yılmaz). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Ekşi, Z. (2012). Topluma Hizmet Uygulamaları Dersinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekşi, Z. (2012). *Topluma hizmet uygulamaları dersinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Elma, C., Kesten, A., Kiroğlu, K., Uzun, E. M., Dicle, A. N., & Palavan, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 16(2), 231-252.
- Erkan, S. , Uludağ, G. ve Burçak, S.(2012).İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi . (H. U. Journal of Education)*. Özel Sayı 1: 184-194.
- Gay, L. R. (1987). *Educational research*. Columbus: Merrill Publishing Company.
- Gökçe, N. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 8(2). 178-194.
- Habermas, J. (1992) *Rasyonel bir topluma doğru*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Hoş-Ercin, N. (2011). *Topluma hizmet uygulamaları dersi ile ilgili öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının bilgi, beceri ve deneyimlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Jenkins, A. & Sheehey, P. (2009). Implementing service learning in special education coursework: What we learned. *Education*, 129 (4), 668-682.
- Kamer, S.T. (2009). Topluma hizmet uygulamalarının tanımı, ilkeleri, önemi ve amacı. K. Kuzucu ve .T. Kamer (Ed.), *Topluma hizmet uygulamaları içinde* (s. 2-29). Ankara. Pegem Yayıncılık.
- Kartal, M. (2015). *Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

- Kaya, A.(2004). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Keleş, U. P. & Aydın, S.(2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *EÜFBED - Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* Cilt-Sayı: 4-2, 169-184.
- Kesten, A. (2012). Öğretmen adaylarının ve öğretim elemanlarının bakış açısıyla topluma hizmet uygulamaları dersinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. 12(3), 2125-2148. www.edam.com.tr/kuyeb adresinden 30/10/2016 tarihinde alınmıştır.
- Kirtman, L. (2008). Pre-service teachers and mathematics: The impact of servicelearning on teacher preparation. *School Science and Mathematics*, 108(3), 94-102.
- Kocadere, Selay, A. Seferoğlu, Sadi, S. (2013). topluma hizmet uygulamaları dersinin işlenişi: uygulama örnekleri ve sürece ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3). 7-89.
- Kurtaslan, Z. , Barışeri, N. ve Sevinç, S.(2012). Güzel sanatlar bölümü öğrencilerinin topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik farkındalık düzeyleri. *e-journal New World Sciences Academy*, 7(4). 405-417.
- Küçüköğlu, A.(2012) . Öğretmen eğitiminde topluma hizmet uygulamaları deneyimsel bir öğrenme yaklaşımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi* Sayı: ¼ 2012 s. 214-226. www.tekederigi.com/DergiPdfDetay.aspx?ID=115 adresinden 30/11/2016 tarihinde alınmıştır.
- Küçüköğlu, A. ve Coşkun, Z.S.(2012) /Yeni bir çoklu pedagojik yaklaşım: topluma hizmet uygulamaları. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*. Bahar 2012,Yıl 41, Sayı 194, 92-107.
- Küçüköğlu, A. ve Kaya, H.İ., (2009). Toplum hizmetine dayalı bir öğrenme uygulaması olarak THU. I. iyilik sempozyumu. 20-21 Haziran. Elazığ: Elazığ Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 73-80.
- Küçüköğlu, A., Korkmaz, Z, S, Köse, E., Taşgın, A. (2014). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin görüşleri üzerine bir inceleme,

Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 5(17), 1-26.
http://www.ijoess.com/Makaleler/1837338903_126%20adnan%20ta%C5%9Fg%C4%B1n.pdf adresinden 15/01/2016 tarihinde alınmıştır.

- Küçükoğlu, A. ve Koçyiğit, S. (2015). Topluma hizmet uygulamalarının öğretmen yetiştirmede etkililiği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*.1(4), 214-226.
- Lake, V. & Jones, I. (2008). Service-learning in early childhood teacher education: Using service to put meaning back into learning. *Teaching ve Teacher Education*, 24(8), 2146-2156.
- McConnell, E., Clasen, C., Stolfi, A., Anderson, D., Markert, R., ve Jaballas, E. (2010). Community service and the pediatric exam: An introduction to clinical medicine via a partnership between first year medical students and a community elementary school. *Teaching ve Learning in Medicine*, 22(3), 187-190.
- Mercin, L. (2011). Sanat nedir? (Editörler: Alakuş, A. O., ve Mercin, L.). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi* (2. Baskı). Ankara: Pagem Akademi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2nd ed.), London: Sage Publication.
- Nelson, C., Antayá-Moore, D. Badley, K., & Coleman, W. (2010). The sustaining possibilities of service-learning engagements. *Teachers ve Teaching*, 16(3), 353-371.
- Özdemir, S. M. ve Tokcan, H.(2010)Topluma hizmet uygulamaları dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(1), 41-61
- Özdemir, S.(2011) / Eğitim fakültelerinde topluma hizmet uygulamaları dersinin değerlendirilmesi/ uluslararası yükseköğretim kongresi: yeni yönelişler ve sorunlar (UYK-2011) 27-29 Mayıs 2011, İstanbul; 3. Cilt / Bölüm XV / Sayfa 2218.
- Şeker, A.(2009).*Topluma hizmet uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Şentürk, Ü.(2008) Enformasyon toplumunda eğitimin yeri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 78-96.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel

Yayın Dağıtım.

- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tilki, F. (2011). *Beden eğitimi ve spor eğitimi alan öğrencilerin topluma hizmet uygulamaları dersini algılama düzeyleri (Sakarya ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543-559.
- Uğurlu Z. Kırıl,E. (2012). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2 (1). 59-93. http://joiss.karabuk.edu.tr/Makaleler/1964335803_4.%20z.ugurlu-e.k%C4%B1ral.pdf adresinden 15/11/2016 tarihinde alınmıştır.
- Witmer, J.T. (1994). How to establish a highschool service-learning programme. Alexandria,VA: Association for Supervision and Curriculum Development. <http://site.ebrary.com/lib/abant/docDetail.action?docID=10120219&p00=service%20learning%20definition> adresinden 29/11/2016 tarihinde alınmıştır.
- Yeşilyaprak, B. (2006). Eğitim bilimler bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve topluma hizmet işlevi çalıştay, 2000, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003), *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2011). *Topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin temel kavramlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, K.(2011) Eğitim fakültelerinin sosyal sorumluluğu ve topluma hizmet uygulamaları dersi: Nitel bir araştırma. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4 (2), 86-108, www.keg.aku.edu.tr adresinden 15/12/2016 tarihinde alınmıştır.

YÖK (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). *Yükseköğreti Kurulu Yayını*. <http://www.yok.gov.tr/content/view/16/52> adresinden 11/12/2016 tarihinde alınmıştır.

EKLER

Ek 1. PROJE UYGULAMA KILAVUZU

3.1. PROJE UYGULAMA ÖNCESİNDE

3.1.1. Öğretmen adayları, etkinliklerini yapacakları alanların hem kültürel hem de iklim koşullarına uygun biçimde giyinmelidir. Öğretmen adaylarının kıyafetleri, “Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmeliğe” uygun olmalıdır.

3.1.2. İl dışındaki projelere katılacak öğretmen adayları, temel ihtiyaçlarını gidererek projeye katılmalıdır. Dezavantajlı alanlarda kendilerine gerekli olabilecek ilaç ve bazı temizlik maddelerini (havlu, terlik, tuvalet kâğıdı, kolonyalı mendil, sabun, vb.) yanlarında bulundurmalı ve beslenmelerine yönelik olumsuz durumlara karşı hazırlıklı olmalıdır.

3.1.3. Öğretmen adayları, etkinliklerinde kullanacakları etkinlik malzemelerinin (program, rapor, liste oluşturma, deney araç gereçlerini hazırlama, etkinlik geliştirme vb.) hazırlanması için topluluk odasında es güdümlü bir şekilde çalışmalıdır.

3.2. PROJE UYGULAMA SIRASINDA

3.2.1. Öğretmen adayları, etkinliklerine başlamadan önce etkinlik yerlerini belirlemeli ve etkinlik malzemelerini gözden geçirmelidir.

3.2.2. Öğretmen adayları; yapacakları etkinlikleri iyi bir şekilde planlamalı, hangi işlerden sorumlu olduklarını bilmeli ve etkinliklerine zamanında başlayıp zamanında bitirmelidir.

3.2.3. Öğretmen adayları; boş zamanlarında diğer arkadaşlarına yardımcı olmalı ve proje süresince yapacakları etkinliklere ilişkin materyallerin taşınmasına yardımcı olmalı, sahiplenmeli ve kendi sorumluluğundaki eşyalara özen göstermelidir.

3.2.4. Öğretmen adayları, etkinliklerin sorunsuz bir şekilde yürütülmesi için etkinliklerini yapacakları kurum yetkilileriyle işbirliği ve uyum içinde çalışmalıdır.

3.2.5. Öğretmen adayları, etkinliklerin yapıldığı alanlardaki olumsuz koşullar hakkında hedef kitleyle tartışmaya girmemeli ve iyi ilişkiler içinde bulunmalıdır.

3.2.6. Öğretmen adayları, sadece öne çıkan kişilerle değil hedef kitlenin tüm üyeleriyle aynı ölçüde ilgilenmeye özen göstermelidir.

3.2.7. Öğretmen adaylarının proje yürütme alanı bir okul ise öğretmen adayları, özellikle ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin gelişim özelliklerini de göz önünde bulundurarak karşı cinsteki öğrencilere yönelik tutum ve davranışlarında dikkatli olmalıdır.

3.3. PROJE UYGULAMA SONRASINDA

3.3.1. Öğretmen adayları, bireysel raporlarını hazırlamada kullanacağı yaşantılarını not edip projeye ilişkin izlenimlerini yazmalıdır. Bu izlenimlerde **toplumsal konularda yapılan bilimsel çalışmalarda dikkat edilmesi gereken evrensel etik ilkelere uymaya** özen gösterilmelidir.

3.3.2. Öğretmen adayları tarafından projede yürütülen etkinlikler hakkında bireysel etkinlik formu doldurulmalıdır.

3.3.3. Proje sonrasında bir araya gelinerek hem proje geneli hem de etkinlikler hakkındaki değerlendirmeler grup raporuna dönüştürülmelidir.

3.3.4. Proje raporlarının etkinliklerle ilgili olduğu unutulmamalı, raporlar etkinliklerin ve projelerin daha etkili ve verimli olması yönünde uygulanabilir önerileri de içermelidir.

EK 2. PROJE/ETKİNLİK TEKLİF FORMU

Projenin Önerildiği Tarih:		
Proje Adı:		
Proje Danışmanı:		
Proje Koordinatörü:		
Proje Ekibi		
ÖĞRETMEN ADAYI (1)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (2)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (3)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (4)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (5)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
Hedef Kurum/Kuruluş/Kitle:		
Amacı:		
Konusu:		
Süresi:		

Başlangıç Tarihi:	Bitiş Tarihi:
Proje/Etkinliğe Katkı Sağlayacak Kurum ve Kuruluşlar:	
Kullanılacak Materyal, Araç ve Gereçler:	
Proje Danışmanı Onayı:	

EK 3. PROJE/ETKİNLİK SONUÇLANDIRMA FORMU

Proje Dönemi:		
Proje Adı:		
Proje Danışmanı:		
Proje Koordinatörü:		
Proje Ekibi		
ÖĞRETMEN ADAYI (1)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (2)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (3)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (4)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
ÖĞRETMEN ADAYI (5)		
Adı Soyadı:	Bölümü	Öğrenci Numarası:
E-posta adresi:	Telefon:	İmza:
Hedef Kurum/Kuruluş/Kitle:		
Projenin Amacı:		
Projenin Konusu:		
Projenin Özeti:		

Projenin süresi:

Proje Ekibinin İş Dağılımı:
Projeye Katkı Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar:
Projede Kullanılan Materyal, Araç ve Gereçler:
Proje ekibinin Yaptığı Etkinlikler:
Aşağıdaki soruları gerçekleştirdiğiniz projeyi/etkinlikleri göz önünde bulundurarak cevaplayınız.
Ne tür zorluklar ve problemlerle karşılaştınız? Nasıl basa çıktınız?
Bu çalışma ve etkinliklerden neler öğrendiniz? Size ne kattı?

Bu etkinlik sırasında yardım aldınız mı? Belirtiniz.

Bu proje/etkinlikleri yeniden planlasaydınız ne tür değişiklikler önerirdiniz?

Topluma Hizmet için gerçekleştirmek istediğiniz amaçlara ulaşabildiniz mi? Açıklayınız.

Eğer bu etkinliğe devam ederseniz bir sonraki aşamada ne yapmak istersiniz?

Uygulamış olduğunuz topluma hizmet etkinliğinin yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?

Edindiğiniz deneyimleri hayatınızda nasıl kullanacağınızı düşünüyorsunuz? Açıklayınız.

Ekleme istediğiniz açıklamalar varsa yazınız.

EK 4. ÖZGÜN PROJE/ETKİNLİK ÖNERİ FORMU

Proje/Etkinliğin Önerildiği Tarih:
Proje/Etkinlik Adı:
Hedef Kurum/Kuruluş/Kitle:
Projenin Amacı:
Projenin Konusu:
Projenin Süresi:
Projeye Katkı Sağlayacak Kurum ve Kuruluşlar:
Projede Kullanılacak Materyal, Araç ve Gereçler:

EK 5. TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DEVAM ÇİZELGESİ

Öğretmen Adayının Adı ve Soyadı :

Bölümü/Ana Bilim Dalı :

Sınıf-Sube Numarası :

Öğretim Yılı/Dönemi :

Kurumu :

Kurumda Öğrencilerle İlgilenen

Yetkilinin Adı ve Soyadı :

Tarih	Süre (Saat)	Yetkilinin Adı ve Soyadı-İmza
1. Hafta...../...../.....		
2. Hafta...../...../.....		
3. Hafta...../...../.....		
4. Hafta...../...../.....		
5. Hafta...../...../.....		
6. Hafta...../...../.....		
7. Hafta...../...../.....		
8. Hafta...../...../.....		
9. Hafta...../...../.....		
10. Hafta...../...../.....		
11. Hafta...../...../.....		
12. Hafta...../...../.....		
13. Hafta...../...../.....		
14. Hafta...../...../.....		
Toplam Süre (Saat)		

EK 6. ÜRÜN SEÇKİ DOSYASI DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Etkinliğin Adı:						
Öğretmen Adayının						
Adı Soyadı:		Numarası:		Bölümü:		
Ürün Seçki Dosyasının Teslim Tarihi:						
Ürün Seçki Dosyası Değerlendirme Ölçütleri				Evet (1 Puan)		Hayır (0 Puan)
1. Kapak sayfası hazırlanmış mı?						
2. İçindekiler sayfası hazırlanmış mı?						
3. Ürün seçki dosyası kontrol listesi var mı?						
4. Ürün seçki dosyası özen ve titizlikle hazırlanmış mı?						
5. Proje/Etkinlik Teklif Formu/Formları eksiksiz olarak doldurulmuş mu?						
6. Özgün Proje/Etkinlik Öneri Formu doldurulmuş mu?						
7. Proje/Etkinlik Sonuçlandırma Formu/Formları eksiksiz olarak doldurulmuş mu?						
8. Yapılan etkinliklere ilişkin dokümanlar eksiksiz olarak verilmiş mi?						
9. Topluma Hizmet Uygulamaları Devam Çizelgesi verilmiş						
10. Ürün seçki dosyasında yer alan raporların yazımında yazım kurallarına, noktalama işaretlerine ve dil kullanımına dikkat edilmiş mi?						
Diğer Ölçütler Öğretmen Adayı;		0 Puan	2 Puan	4 Puan	6 Puan	8 Puan
1. Projenin gerçekleştirilmesinde topluma hizmet uygulamaları dersinin genel ilkelerini dikkate almıştır.						
2. Proje çalışma takvimine uymuştur.						
3. Proje kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirmiştir.						
4. Proje kapsamında yürüttüğü etkinlikler yeterlidir.						
5. Projenin gerçekleştirilmesinde yeterli araç, gereç kullanmıştır.						
6. Projenin gerçekleştirilmesinde hedef kitlenin özelliklerini ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmıştır.						
7. Projenin ekibinde kendine düşen görevi/sorumluluğu yerine getirmiştir.						
8. Projenin başlangıcından sonuna kadar görevini istikrarlı bir şekilde yürütmüştür.						
9. Proje, amacına ne ölçüde ulaşılabilmiştir?						

EK 7. TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Öğrenci No:

Topluma Hizmet Uygulamaları(THU) dersini alan öğrencilerin aşağıda belirtilmiş olan maddeleri, ders hakkındaki görüşlerine göre “(I) Hiç katılmıyorum (II) Az katılıyorum (III) Kısmen katılıyorum (IV) Katılıyorum (V) Oldukça katılıyorum” şeklinde işaretlemeleri gerekmektedir.

Boyut1: THU dersine rehberlik yapan öğretim elemanı hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Maddeler	I	II	III	IV	V
1.Çalışmanın proje haline getirilmesinde öğretim elemanı gerekli rehberliği yaptı					
2.Dersin uygulanması sürecinde öğretim elemanından yeterince destek gördük					
3. Öğretim elemanımız zaman zaman bizimle birlikte uygulamaya katıldı					
4.Öğretim elemanı dersin değerlendirilmesinde objektif ve geçerli kriterler belirledi					
5. Öğretim elemanımız grupları değerlendirmede eşit ve objektif davrandı					
6. Öğretim elemanımız her grup üyesini adaletli ve eşit biçimde değerlendirdi					
7. Öğretim elemanımız dersin değerlendirilmesinde uygulamanın başından sonuna kadar tüm çalışmalarımızı değerlendirdi					

Boyut2: THU dersinin katkıları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Maddeler	I	II	III	IV	V
1. Bu ders bana toplumsal duyarlılık ve farkındalık kazandırdı					
2. Bu ders bana işbirliği yapma becerisi geliştirmemi sağladı					
3. Bu dersin öğretmen eğitiminde gerekli olduğunu düşünüyorum					

Boyut3: Fakülte olanakları hakkında ki görüşleriniz nelerdir?

Maddeler	I	II	III	IV	V
1. Dersin uygulanması sürecinde fakültenin olanaklarından (fotokopi, çıktı alma vs.) yararlandık					
2. Bölüm/fakülte yönetimi gerekli olduğunda problemleri çözmemize yardımcı oldu					

Boyut4: THU dersi kapsamında uygulamaya gittiğiniz kurum hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Maddeler	I	II	III	IV	V
1. Uygulama sürecinde gittiğimiz kurumda/kurumlarda yönetici ve yetkililerin desteğini gördük					
2. Uygulama sürecinde gittiğimiz kurumda/kurumlarda çalışanların desteğini gördük					

Boyut5: THU dersi boyunca aşağıda ki maddi sorunlarla karşılaştınız mı?

Maddeler	I	II	III	IV	V
1. Dersin uygulanması sürecinde ulaşım yönünden sorunlar yaşadık					
2. Dersin uygulanması sürecinde maddi yönden (para, beslenme vb.) sorunlar yaşadık					

EK 8. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU**GÖRÜŞME FORMU**

S1-İlerde mesleki yaşantınızda bu dersin size yararlı olacağını düşünüyor musunuz?
Nedenini açıklayınız.

S2- Bu dersin lisans programında olması hakkında ne düşünüyorsunuz?

S3- THU dersinin kişisel gelişimize olumlu veya olumsuz bir katkısı olduğunu düşünüyor musunuz?

S4-Bu ders yaşama bakış açınızı değiştirdi mi?

S5- Bu derste gerçekleştirdiğiniz uygulama ve projeleri gerçekleştirirken faydalı olduğunuza inandınız mı?

S6- THU dersinin uygulamalarının farklı kurumlarda gerçekleřtirilmesi hakkında neler dűřűnűyorsunuz?

S7- THU dersinin amacına ulařtıđını dűřűnűyor musunuz? Evet/Hayır

S8- Sizce THU dersinin amacına daha iyi ulaşabilmesi için ne gibi etkinlikler veya uygulamalar yapılabilir?

EK 9. ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

20.12.2015

Outlook.com İletiyi Yazdır

[Yazdır](#)[Kapat](#)

YNT: ölçek kullanım izni

Kimden: **haliltokcan** (haliltokcan@yahoo.com)
 Gönderme tarihi: 13 Ocak 2015 Salı 22:18:18
 Kime: **yılmaz aydın** (yilmazaydin2009@hotmail.com)

Tabi kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda başarılar.

Samsung Mobile tarafından gönderildi

----- Orjinal mesaj -----

Kimden: **yılmaz aydın**
 Tarih: 12 01 2015 20:49 (GMT+02:00)
 Alıcı: **sonerozdem@yahoo.com**, **sonerozdemir@kku.edu.tr**, **haliltokcan@yahoo.com**
 Konu: **ölçek kullanım izni**

Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-iş Öğretmenliği Bilim Dalında yüksek lisans yapıyorum. Danışman hocam Doç.Dr. Oğuz Dilmaç. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Topluma Hizmet Uygulamaları Dersine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi başlıklı yüksek lisans tezimde kullanmak üzere ölçeğinizi kullanmama izin verir misiniz. İyi çalışmalar dilerim...

Yılmaz AYDIN

20.12.2015

Outlook.com İletiyi Yazdır

[Yazdır](#)[Kapat](#)

Re: ölçek kullanım izni

Kimden: **soner özdemir** (sonerozdem@yahoo.com)
 Gönderme tarihi: 15 Ocak 2015 Perşembe 00:44:34
 Kime: **yılmaz aydın** (yilmazaydin2009@hotmail.com)

Atıf yaparak tabi ki kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar dilerim.

Doç. Dr. Soner Mehmet ÖZDEMİR
Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü,
Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı

Assoc.Prof.Dr. Soner Mehmet ÖZDEMİR
Kırıkkale University, Education Faculty,
Department of Educational Sciences,
Curriculum and Instruction/KIRIKKALE

sonerozdem@yahoo.com

(318) 3572487-1379

On Monday, January 12, 2015 8:50 PM, yılmaz aydın <yilmazaydin2009@hotmail.com> wrote:

ÖZGEÇMİŞ

1. Adı ve Soyadı: Yılmaz AYDIN

2. Kişisel Bilgiler

Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri : Tortum
Doğum Tarihi : 1987
e-posta : yilmazaydin2009@hotmail.com

3. Öğrenim Durumu

Derece	Alan	Diploma Kurum	Aldığı Yıl
Lisans	Resim-İş Öğretmenliği	Eğitim Fakültesi	2010
Yüksek Lisans	Resim-İş Öğretmenliği Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilim Dalı		2017

4. İş Deneyimi

2014- Milli Eğitim Bakanlığı-Görsel Sanatlar Öğretmeni

Yüksek Lisans Tez Konusu: GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ